

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

ปริญญานิพนธ์

ของ

อัญชลี ฉิมพลี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2551

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

ปริญญานิพนธ์

ของ

อัญชลี ฉิมพลี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

บทคัดย่อ
ของ
อัญชลี จิมพลี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ตุลาคม 2551

อัญชลี จิมพลี. (2551). ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, รองศาสตราจารย์
ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นในตนเองโดยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องก่อนการจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากเด็กที่มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองน้อยที่สุด จำนวน 15 คน ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องและแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – Measures ANOVA) , Partial η^2 และ LSD แบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งโดยรวม ($F = 788.57$) และด้านการกล้าแสดงออก ($F = 288.74$) ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ($F = 2337.14$) และด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ($F = 2229.29$) โดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองโดยรวมร้อยละ 98% ($P = .98$) และส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง รายด้านร้อยละ 95.4 , 99.4 , และ 99.4 ตามลำดับ

SELF-CONFIDENCE OF YOUNG CHILDREN THROUGH
STORYLINE ACTIVITIES

AN ABSTRACT
BY
ANCHALEE CHIMPLEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

October 2008

Anchalee Chimplee. (2008). *Self-Confidence of Young Children through Storyline Activities*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof.Dr.Sirima Pinyoanuntapong, Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purposes of this study were to investigate and compare the level of self-confidence in general and in individual areas of self-expression, self-adjustment to the environment and self-pride of young children before and during the period of storyline activities in each week. The samples were 15 preschool boys and girls, with 5-6 years of age, of kindergarten 3 at Wat Maneesathitkapittharam Community Municipal School in Muang District, Uthaitхани Province, in the first semester of 2008 academic year. They were with least scores of self-confidence and selected by purposive sampling. The experiment with storyline activities was carried out 24 times within the period of 8 weeks – 3 days per week and 30 minutes per day.

The instruments used in this research were storyline activity plans and observation form for self-confidence behaviors of young children with the index of consistency (IOC) between 0.67 – 1 and the reliability of 0.91. The data were statistically analyzed by one way repeated ANOVA, Partial η^2 , and repeated LSD.

The results of this study revealed that the means of self-confidence of young children before and during the use storyline activities in each week were different with statistical significance at the level of $p < .05$ both in general ($F = 788.57$) and in individual areas of self-expression ($F = 288.74$), self-adjustment to the environment ($F = 2337.14$), and self-pride ($F = 2229.29$). The storyline activities affected the self-confidence in general at 98% ($p = .98$), and in the individual areas at 95.4%, 99.4%, and at 99.4% respectively.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

ของ
อัญชลี จิมพลี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการ ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้ข้อคิดและกำลังใจเป็นอย่างดี มาโดยตลอด ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัย รู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ที่ดีและมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพ จาก ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ดร.กาญจนา ท่อแก้ว อาจารย์ไพบุลย์ อุปันโน อาจารย์วันเพ็ญ สิทธิทูล อาจารย์กิตติศักดิ์ นิเวรัตน์ และอาจารย์มิ่ง เทพक्रमเมือง ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะครูทุกท่าน และนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม กองการศึกษาเทศบาลเมืองอุทัยธานี ที่ได้ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจเป็นอย่างดี จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุน เป็นแรงผลักดันให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ญาติพี่น้อง ตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และขออุทิศแด่ คุณพ่อทองหล่อ จันทร์จินดา

อัญชลี นิมพลี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
ระยะเวลาในการทดลอง	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	8
ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง	8
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	9
ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง	14
ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง	15
ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	19
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง	21
ความหมายของการสอนแบบเดินเรื่อง	22
หลักการของการสอนแบบเดินเรื่อง	24
องค์ประกอบของการสอนแบบเดินเรื่อง	25
กลไกการสอนแบบเดินเรื่อง	27
แนวทางและขั้นตอนการจัดการสอนแบบเดินเรื่อง	28
การวางแผนการสอนในการสอนแบบเดินเรื่อง	29
จุดเด่นของการสอนแบบเดินเรื่อง	32
ข้อควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบเดินเรื่อง	34
บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบเดินเรื่อง	35
ประโยชน์ของการสอนแบบเดินเรื่อง	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 ต่อ	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง	42
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	45
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	45
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผล.....	68
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	70
ข้อเสนอแนะ.....	71
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย.....	72
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก.....	79
ภาคผนวก ข.....	92
ภาคผนวก ค.....	100
ภาคผนวก ง.....	102
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	104

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	49
2 กำหนดการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องในการทดลอง.....	50
3 แสดงวันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและสังเกต.....	52
4 ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัย.....	56
5 การเปรียบเทียบความแตกต่าง ความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัย.....	57
6 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัย.....	57
7 ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการกล้าแสดงออก.....	59
8 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านการกล้าแสดงออก.....	59
9 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านการกล้าแสดงออก.....	61
10 ค่าเฉลี่ยด้านการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม.....	62
11 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้านการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม.....	62
12 การเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยด้านการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม.....	63
13 ค่าเฉลี่ยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง.....	64
14 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง.....	65
15 การเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง.....	66

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แผนภาพกลไกการสอนแบบเดินเรื่อง.....	27
3 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย.....	58
4 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านการกล้าแสดงออก.....	60
5 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม.....	64
6 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง.....	66

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปฏิรูปการศึกษามีจุดมุ่งหมายหลักคือ การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม การปฏิรูปนี้จะดำเนินการต่อไปและสำเร็จลุล่วงหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ฝ่ายการเมือง บัณฑิต บุคคล ครอบครัว กลุ่มคนสังคม องค์กรอาชีพต่าง ๆ สถาบันศาสนา รวมทั้งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น แต่ในที่นี้สิ่งที่สำคัญที่สุดจะต้องเกิดจากการร่วมกันคิดร่วมกันทำและร่วมกันแก้ไขปัญหาของทุกฝ่าย ทั้งทางด้านหลักการและแนวคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนของประเทศไทย อย่างจริงจังและจริงใจเพื่อบังเกิดผลในทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาลูกหลานไทยในอนาคต ให้มีคุณลักษณะใหม่ สมตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 1) ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการว่า เด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี เป็นระยะที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเด็กมีพัฒนาการ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นไปอย่างรวดเร็ว พัฒนาการ ด้านต่าง ๆ ในช่วงนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับพัฒนาการในวัยต่อไป และเด็กในวัยนี้จะง่ายต่อการ ปลูกฝังพฤติกรรมและการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ดังนั้นในการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก แนวทางหนึ่งคือการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะ ที่เด็กควรได้รับการส่งเสริม เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญ ของการพัฒนาบุคลิกภาพที่จะส่งผลให้เด็กมีความ เป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออกสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม มีความ ภาคภูมิใจและแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง สุขภาพจิตดี มีความสุข ในการดำรงชีวิต (กรมวิชาการ. 2537 : 1)

การจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด และจากทัศนะประเวศ วะสี ได้กล่าวว่า การจัดการ การเรียนรู้ต้องเอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เรียนรู้เพื่อสร้างปัญญาให้รู้จักตนเอง รู้จักโลก สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีสมดุลภาพ เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง มีความสุข สนุกสนาน และเกิดฉันทะในการเรียนรู้ ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ที่สมบูรณ์ที่สุด โดยครูต้องเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการศึกษาที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนเอง ในทางเดียวกัน ผู้เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องปรับเปลี่ยนความเชื่อแนวคิดและทัศนคติในการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ค้นพบด้วยตนเอง ด้วยการให้แรงเสริม ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำต่าง ๆ ในที่สุด เด็กจะมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและพึ่งตนเองได้ มีศักยภาพในการตัดสินใจด้วยตนเอง มีการ ทำงานอย่างเป็นระบบ มีวินัยในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง และรู้จักยอมรับผู้อื่น มีการประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอเกิดเป็นความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (วรารักษ์ รักรัตน์ . 2545 : 24 – 26)

มาสโลว์ กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองนั้นสามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้เพราะคนทุกคนในสังคม มีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ต้องการให้คนอื่นยอมรับ นับถือ ในความสำเร็จของตนเอง ถ้าความเชื่อมั่นนี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอจะทำให้บุคคลนั้นมีความ เชื่อมั่นในตนเอง (สมจินตนา คุปตสุนทร. 2547 : 1 ; อ้างอิงจาก Maslow. 1954 - 411) ซึ่งสอดคล้องกับ อีริกสัน (Erikson) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีความ สุข ก็จะทำให้เด็กมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดความไว้วางใจคนอื่น (ศุภกิจ ศรีสุคนธ์. 2539 : 1 ; อ้างอิงจาก Erikson. 1975 : 220 – 222) คุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญที่การจัด การศึกษาควรมุ่งพัฒนาเด็กคือความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากคุณลักษณะนี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่ง ที่ทำให้คนเราประสบผลสำเร็จในการทำสิ่งต่าง ๆ มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก สามารถ ปรับตัวและเผชิญเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสม ด้วยความรู้สึกที่มั่นคง ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นพื้นฐาน ที่สำคัญของการพัฒนาสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ (สมจินตนา คุปตสุนทร. 2547 : 1 ; กรมวิชาการ 2537 : 1 - 5) นอกจากนั้นความเชื่อมั่นที่อยู่ภายในตัวเด็กจะทำหน้าที่ในการกำกับความคิด ความรู้สึก ของเด็กในปัญหาต่าง ๆ และจะแสดงออกมาในลักษณะพฤติกรรมที่ปรากฏต่อบุคคลภายนอก ที่เรียกว่า บุคลิกภาพ เด็กที่มีความเชื่อมั่นจะเป็นเด็กที่มีลักษณะมั่นคง ไม่ลังเลในการตัดสินใจ ไม่วิตกกังวลต่อสิ่ง ที่ยังไม่เกิดขึ้น สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ และเมื่อประเมินว่าตนเองไม่พร้อม ก็กล้าและ มั่นใจที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ดังนั้นความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กจึงมีความสำคัญและเกิดขึ้น ได้โดยอาศัยประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก บุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ในตนเองของเด็กคือ พ่อ แม่ และครู ครูเปรียบเสมือนเป็นแม่คนที่สองของเด็ก ทั้งนี้เพราะเมื่อเด็ก มาโรงเรียนเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ผูกพันใกล้ชิดกับครู ครูจะเป็นบุคคลที่รับช่วงต่อจากพ่อแม่ ครูจึงมี บทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ด้วยการสร้างบรรยากาศที่ช่วยเหลือให้เด็ก ทุกคนรู้สึกอบอุ่น เมื่ออยู่กับครูด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็ก พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง อดทน ที่จะฟังเด็กพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่ มีอิสระในการคิด ดังนั้นสิ่งแวดล้อม ทางบ้าน โรงเรียน สังคม และการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้เกิดความสุขสนุกสนาน มีความกระตือรือร้น ที่จะทำซ้ำๆ ทำบ่อยๆ ได้ฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอ จนมีทักษะและความสามารถสูงในที่สุด จึงเป็น ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2551 : 101) กล่าวว่า ผู้ใหญ่ควรจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยด้วยการให้เด็กมีโอกาสสังเกต ทดลอง สอบถาม และเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในแง่มุมต่าง ๆ รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ไม่เน้นสอนเนื้อหาทางวิชาการจนเกินไป ในการพัฒนาเด็กควรยึดหลักการสนองตอบต่อธรรมชาติและความต้องการพื้นฐานของเด็กเพื่อให้เด็ก สามารถพัฒนาได้ตรงตามศักยภาพในตัวของเขาเพื่อที่จะได้จัดการศึกษากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กปฐมวัยที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถสอน ได้หลายวิธี เช่น การสอนแบบร่วมมือ การสอนแบบกระบวนการกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ การสอน แบบโครงการ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และการสอนแบบเดินเรื่อง การสอนแบบเดินเรื่อง ซึ่งเป็น วิธีหนึ่งที่เน้นบูรณาการทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้

ที่เกิดจากรูปแบบการสอนแบบเดินเรื่องจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง (วลัย พานิช, 2542 : 1) ลักษณะเด่นของวิธีการสอนแบบเดินเรื่องเป็นการเรียนการสอนตามสภาพจริงที่มีการดำเนินเรื่องหรือผูกเรื่องให้มีความต่อเนื่องประจวบเหมาะ โดยมีคำถามสำคัญเป็นตัวเชื่อมการดำเนินเรื่องหรือเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า แสดงออก และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก คุยกับเด็กร่วมกันสร้างเรื่องที่น่าสนใจ สร้างบทเรียนอย่างกระตือรือร้น สนุกสนาน ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนการทำงาน มีโอกาสทำงานเป็นคณะ ได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหาและได้แก้ปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้การสอนแบบเดินเรื่องช่วยให้เด็กได้ซึมซับความรู้ทีละน้อย เป็นการฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น จนเกิดเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ย่อมมีผลต่อการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนแบบเดินเรื่องว่าจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางของการนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปปรับใช้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง ในระยะเวลาที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น ของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การกล้าแสดงออก การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ความภาคภูมิใจในตัวเองก่อนการจัดประสบการณ์ และระหว่างการจัดประสบการณ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้ค้นพบวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำนวัตกรรมการเรียนการสอนไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม กองการศึกษาเทศบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 64 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม กองการศึกษาเทศบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงด้วยการจับสลากห้องเรียนมา 1 ห้องเรียนจากจำนวน 2 ห้องเรียน จากนั้นทำการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนมาจัดเรียงลำดับจากมากไปน้อย คัดเลือกเด็กที่มีคะแนน 15 อันดับสุดท้าย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรจัดกระทำ การสอนแบบเดินเรื่อง

ตัวแปรตาม ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

ระยะเวลาในการทดลอง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 วัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

2. **ความเชื่อมั่นในตนเอง** หมายถึงความสามารถในการแสดงออกของเด็ก กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีความภาคภูมิใจในตัวของตัวเอง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผู้วิจัยได้แบ่งความเชื่อมั่นในตนเองออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 การกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ ความสามารถในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งสังเกตได้จากการกล้าพูด พูดด้วยถ้อยคำเสียงดังฟังชัด กล้าแสดงท่าทาง กระตือรือร้นอยากร่วมกิจกรรม พูดแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง สบตาผู้สนทนาในขณะที่พูดและกล้าทดลองทำกิจกรรมใหม่

2.2 การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้ การมีมนุษยสัมพันธ์ การให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน การยอมรับสถานการณ์ใหม่ๆ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติตามข้อตกลงได้อย่างถูกต้อง บอกความต้องการให้ผู้อื่นรับทราบได้

2.3 ความภาคภูมิใจในตนเอง ได้แก่ ความสามารถในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ไม่ท้อถอย แม้มีอุปสรรค กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จ สนุกสนานในการทำกิจกรรม ยอมรับผลงานการกระทำ หรือพอใจกับการกระทำของตนเอง ดีใจและมีความสุขเมื่อประสบความสำเร็จ

3. กิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในกิจกรรม สร้างเสริมประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย โดยครูกำหนดเนื้อหาที่ต้องเรียนเป็นตอน ๆ ตามลำดับ โดยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดสร้างเรื่องจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนเชื่อมโยงออกไปสู่วิถีชีวิตจริง เพื่อแสดงเรื่องราวและตอบคำถามของครู ซึ่งคำถาม มีดังนี้ คำถามเปิดฉาก เป็นคำถามเพื่อให้เด็กสร้างฉากและคิดตัวละคร คำถามเปลี่ยนฉากเป็นคำถามเพื่อให้เด็กแสดงเรื่องราวเพื่อค้นหาคำตอบตามคำถาม คำถามปิดฉากเป็นคำถามที่ใช้สะท้อนภาพสิ่งที่เด็กได้แสดง เพื่อให้มองเห็นคุณค่าของเรื่องราวที่แสดงมาทั้งหมด การสร้างฉาก เป็นการกำหนดสถานที่และเวลาตามเรื่องของเด็กจากการถามคำถาม ของครู การกำหนดตัวละคร เป็นการสมมุติตัวละครที่มีอยู่ในเหตุการณ์ เช่น คนหรือสัตว์ การดำเนินชีวิต หมายถึง การแสดงวิถีชีวิตปกติของตัวละครในฉากที่เด็กกำหนดขึ้น เหตุการณ์สำคัญ หมายถึง เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือจุดที่เด็กจะต้องช่วยกันคิดแก้ปัญหาไปจนกระทั่งจบเรื่อง การสรุปแนวคิด ในตอนจบเรื่อง ให้เด็กสรุปแนวคิดของตนเอง ครูอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เด็กมีองค์ความรู้ที่ชัดเจน

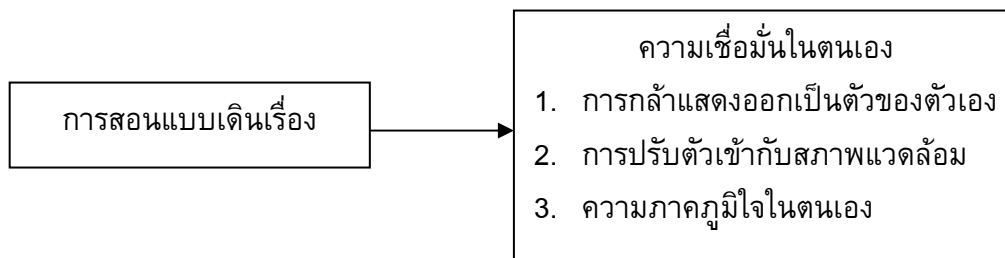
ขั้นตอนการสอนแบบเดินเรื่องมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการสนทนา คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เพลง หรือสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้คำถามเปิดเรื่องเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ กระตือรือร้นและพร้อมที่จะเข้าสู่หัวเรื่องที่เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน เป็นการดำเนินกิจกรรม โดยใช้องค์ประกอบของการสอนแบบเดินเรื่อง ดำเนินเรื่องไปตามขั้นตอนที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย โดยมีคำถามสำคัญเป็นตัวเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง ครูจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอน โดยเด็กร่วมกันสร้างฉาก สร้างตัวละคร กำหนดวิถีชีวิตของตัวละคร และร่วมกันแก้ปัญหา เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสรุปแนวคิดในขณะที่เด็กลงมือปฏิบัติครูสังเกตพฤติกรรม โดยสังเกตการณ์กล้าแสดงออก การเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด ตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ครูให้กำลังใจ คำชมเชยเมื่อเด็กทำได้ดี

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ในตอนจบของเรื่องครูใช้คำถามเปิดฉากเป็นการสรุปบทเรียน โดยเด็กนำเสนอผลงานและสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการดำเนินเรื่อง โดยร่วมสรุปกับกลุ่มใหญ่ ครูอธิบายเพิ่มเติมเมื่อมีข้อมูลที่ต้องให้ความชัดเจนกับเด็ก พร้อมทั้งให้แรงเสริมกับเด็กทุกคนที่ร่วมกิจกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มีความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรม ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การกล้าแสดงออก การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และความภาคภูมิใจในตนเอง ก่อนการจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.1 ความหมายและความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน
 - 1.2.2 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์
 - 1.2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์
 - 1.2.4 ทฤษฎีโครงสร้างบุรณาการแห่งบุคลิกภาพของคลอสแมร์และริฟเฟิล
 - 1.2.5 ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง
 - 1.3 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.4 ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.5 ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิด ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.1 ความหมายของการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.2 หลักการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.3 องค์ประกอบของการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.4 กลไกการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.5 การวางแผนการสอนในการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.6 จุดเด่นของการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.7 ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.8 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.9 ประโยชน์ของการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

1.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของบุคคล ซึ่งสามารถที่จะส่งเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของ ความเชื่อมั่นในตนเองไว้หลายทัศนะกล่าวคือ

กรมวิชาการ (2537 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่างๆ ประสบความสำเร็จ ช่วยให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเองกล้าคิดกล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคงอันเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุขในการดำรงชีวิต

สนธยา อ่อนน้อม (2538 : 36) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงการกล้าแสดงออก และมีความภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง มองเห็นคุณค่า ความสามารถของตนเองและผู้อื่น ทำให้บุคคลนั้นปรับตัวอยู่ในสังคมได้ทุกสถานการณ์ และอย่างเป็นสุข

พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง (2542 : 12) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพของบุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเอง รวมทั้งจัดการแก้ปัญหาและปรับตัวอยู่ในสังคมด้วยความรู้สึกที่มั่นคง เพื่อสุขภาพจิตที่ดี และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

วรุณี เจริญรัตนโชติ (2543 : 18) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลในการกล้าคิดกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจในการกระทำสิ่งๆ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ

เมทินี ด่านยังอยู่ (2544 : 9) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการกล้าแสดงออกของเด็กด้วยความมั่นใจ ซึ่งสังเกตได้จากท่าทาง การกระทำ การกล้าแสดงความคิดเห็นหรือภาษาของเด็ก และใช้ชีวิตร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองนั้นจะเกิดขึ้นด้วยการสร้างบรรยากาศให้เด็กได้พัฒนาอย่างอิสระและอบอุ่นใจ

แสงเดือน จุฑาริ (2546 : 10) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองหมายถึงบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง

สมจินตนา คุปตสุนทร (2547 : 9) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการกล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ขี้อาย ไม่ประหม่า มีจิตใจมั่นคงภาคภูมิใจในตนเองมั่นใจ ในความคิดของตนเอง และพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าตัดสินใจ โดยไม่ลังเล ไม่วิตกกังวล กล้าเผชิญต่อความจริง รู้จักการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมผู้ที่อยู่ใกล้ชิดได้แก่ พ่อแม่ ครู

ผู้เลี้ยงดู ต้องรู้จักแสดงพฤติกรรมในการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็น ให้กำลังใจ ให้คำชมเชย ในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับเหตุการณ์ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น จนสามารถพัฒนากลายเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตนตั้งนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกของบุคคลที่มีความกล้าหาญในการแสดงออก กล้าเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และตัดสินใจ ด้วยความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน

อีริกสัน (สมจินตนา คุปตสุนทร. 2547 : 40 – 44 ; อ้างอิงจาก Erikson. n.d) ได้สร้าง ทฤษฎีขึ้นมาในแนวทางการคิดที่เน้นความสำคัญของทางด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ (Psychological Environment) ว่ามีบทบาทในพัฒนาการบุคลิกภาพมาก อีริกสันเป็น Neo – Freudian ได้เรียกทฤษฎีของเขาว่าเป็นทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory) ซึ่งได้แบ่ง พัฒนาการทางบุคลิกภาพออกเป็น 6 ขั้น แต่สำหรับปฐมวัยมีเพียง 4 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ความไว้วางใจ – ความไม่ไว้วางใจ (Trust vs Mistrust) ซึ่งเป็นขั้นในวัยทารก อีริกสันถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการในวัยต่อไป เด็กทารกจำเป็นต้องมีผู้เลี้ยงดูเพราะ ช่วยตนเองไม่ได้ ผู้เลี้ยงดูจะต้องเอาใจใส่เด็ก ถึงเวลาให้นม ก็ควรจะให้และปลดเปลื้องความเดือดร้อน ไม่สบายของทารกอันเนื่องมาจากการขับถ่าย เป็นต้น ผู้เลี้ยงดูจะต้องสนองความต้องการของเด็ก อย่างสม่ำเสมอ เพราะเด็กมีความหวังว่าเวลาหิวจะมีคนมาให้กิน เวลาที่ผ้าอ้อมเปียกจะมีคนเปลี่ยนให้ เด็กจะอยู่ด้วยความหวังว่า พ่อแม่ คนเลี้ยง จะมาช่วยสนองความต้องการของตนแล้ว เด็กยังเชื่อ ในตนเองว่ามีความสามารถที่จะไขว่คว้าของของตนช่วยตนเอง เป็นต้นว่า สามารถจะหาหัวนมและ ความมาดูดได้ อีริกสันได้กล่าวว่า ความไว้วางใจเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาการทางบุคลิกภาพ เด็กที่ขาดความไว้วางใจจะกลายเป็นคนที่ก้าวร้าว ตีตัวออกจากสิ่งแวดล้อม บางกรณีถึงกับเป็นโรคจิต

ขั้นที่ 2 ความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ – ความสงสัยไม่แน่ใจตัวเอง (Autonomous vs Shame and Doubt) อยู่ในวัยอายุ 2 – 3 ปี วัยนี้เป็นวัยที่เริ่มเดินได้ สามารถที่จะพูดได้และ ความเจริญเติบโตของร่างกายช่วยให้เด็กได้มีความอิสระ พึ่งตัวเองได้ และมีความอยากรู้อยากเห็น อยากรับต้องสิ่งของต่างๆ เพื่อต้องการสำรวจว่าคืออะไร เด็กเริ่มที่อยากเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้นเด็กวัยนี้จะต้องเรียนรู้พฤติกรรมหลายอย่างที่กำหนดโดยสังคม ฉะนั้น พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดู จำเป็น จะต้องรักษาความสมดุลช่วยเด็กให้เป็นอิสระ โดยต้องเป็นผู้ที่รู้จักใช้คำพูดอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าสิ่งไหน ทำได้ สิ่งไหนทำไม่ได้ พยายามเลี้ยงการดูแลเวลาที่ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แต่บางครั้งจำเป็นต้องปล่อยให้เด็กมีความอยาก (Shame) และการสงสัยตัวเองว่าทำไม่ถูก (Doubt) เพราะเป็นสิ่งสำคัญ เป็นส่วนหนึ่ง ของการพัฒนา เพราะว่าทุกคนควรจะต้องมีความละเอียดใจ ไม่กล้าทำสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับด้วย อย่างไรก็ตาม

ก็ตาม พ่อแม่ควรเน้นที่การให้โอกาสเด็กพึ่งตนเอง ความเป็นอิสระทำอะไรด้วยตนเอง มากกว่าการมีความรู้สึกอายและสงสัยในตนเอง

ขั้นที่ 3 การเป็นผู้คิดริเริ่ม – การรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt) วัยเด็กอายุประมาณ 3 – 5 ปี อิริคสันเรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยที่เด็กมีความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วยตนเอง จากจินตนาการของตนเอง การเล่นสำคัญมากสำหรับวัยนี้ เพราะเด็กจะได้ทดลองทำสิ่งต่างๆ จะสนุกจากการสมมติของต่างๆ เป็นของจริง เช่น อาจจะใช้ลังกระดาษเป็นรถยนต์ ขับรถยนต์เหมือนผู้ใหญ่อย่างไรก็ตามเด็กก็ยังพยายามที่จะเป็นอิสระพึ่งตนเอง อยากทำอะไรเองไม่พึ่งผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เด็กจะเลียนแบบจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูดและการกระทำ อิริคสันอธิบายการรู้สึกผิด (Guilt) เหมือนกับฟรอยด์ คือเน้น Resolution และ Oedipal Complex ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว ดังนั้นเด็กชายในวัยนี้ต้องการทำอะไรเหมือนพ่อ เด็กหญิงอยากจะทำอะไรเหมือนแม่ เด็กบางคนอาจจะทำงานซ้ำ เสร็จซ้ำ แต่เมื่อเสร็จแล้วก็เป็สิ่งที่สมบูรณ์เรียบร้อยและถูกต้อง เด็กบางคนอาจจะเรียนไม่เก่ง แต่เล่นกีฬาเก่ง เป็นต้น การช่วยเหลือแบบนี้ก็จะช่วยให้เด็กไม่มีปมด้อย และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ไม่เกลียดตนเอง และไม่มีปมด้อย

ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ – ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority) อิริคสันใช้คำว่า Industry กับเด็กอายุประมาณ 6 – 12 ปี เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกายอยู่ในขั้นที่มีความต้องการที่จะทำอะไรอยู่เสมอไม่เคืองว่างหรืออยู่เฉยๆ แม้ว่าเด็กที่เจริญเติบโตในวัฒนธรรมที่ไม่มีการศึกษาในโรงเรียนทั่วโลกก็พบว่า เด็กวัยนี้เป็นวัยที่จะเริ่มฝึกหัดอาชีพ สำหรับสังคมที่มีการศึกษาในโรงเรียน เด็กก็จะอยู่ในความพยายามอย่างมาก ผู้ใหญ่จะต้องพยายามช่วยให้เด็กได้รับสัมฤทธิ์ผล ให้เขารู้ว่าจะต้องมีประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เขาคิดว่าคนเราเก่ง มีความสามารถทำอะไรก็ได้ เพื่อจะไม่ให้เกิดปมด้อย มีส่วนช่วยให้เด็กที่โชคไม่ดีที่ทำงานซ้ำ สู้คนอื่นไม่ได้ โดยพยายามหาสิ่งที่เด็กคนนั้นได้ดีกว่าคนอื่น และนอกจากนี้ให้เขาเห็นความสามารถพิเศษของเขา และประกาศให้คนอื่นเห็นด้วย เช่น เด็กบางคนอาจจะทำงานซ้ำ เสร็จซ้ำ แต่เมื่อเสร็จแล้วเป็นผลงานที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ เด็กบางคนเรียนไม่เก่งแต่ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้มือได้ดี หรือเล่นกีฬาเก่ง การช่วยเหลือแบบนี้ก็จะช่วยให้เด็กไม่มีปมด้อย และมีทัศนคติต่อตนเอง

1.2.2 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Need Gratification)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2522 : 32 – 33 ; อ้างอิงจาก MasLow. n.d.) แนวคิดของมาสโลว์เห็นว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น มาสโลว์ จึงได้จัดความต้องการของมนุษย์เป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากความต้องการขั้นต่ำสุด ขึ้นไปหาความต้องการขั้นสูงสุด ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการที่ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดซึ่งได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การหลับนอน การขับถ่าย ฯลฯ ถ้าความต้องการขั้นต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ขาดหมดทุกอย่าง ตั้งแต่อาหาร ความปลอดภัย ความรัก การตระหนักในความสามารถของตน สิ่งที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรมมากที่สุด คือ ความต้องการอาหาร トラバิดที่เรา ยังมีความหิว トラバนั้นเราจะไม่มีความต้องการในเรื่องอื่น เช่น คนที่กำลังมีความหิวจะทำได้แม้แต่

การฉกชิงวิ่งราว ทั้งๆ ที่รู้ว่าทำแล้วถ้าตำรวจจับได้จะมีอะไรเกิดขึ้น หรือการที่เด็กในห้องเรียนเกิดความหิว ย่อมไม่มีจิตใจที่จะมาให้ความสนใจกับบทเรียนของครู แม้ว่าครูผู้นั้นจะได้เตรียมการสอนมาอย่างดีแล้วก็ตาม

2. ความต้องการความปลอดภัย ถ้าความต้องการทางด้านร่างกาย ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์ก็จะมีความต้องการในเรื่องอื่นต่อไปอีก คือ ความต้องการความปลอดภัย ซึ่งได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ความเป็นปึกแผ่น ความต้องการการคุ้มครองปกป้อง ความรู้สึกที่ปลอดภัยจากการคุกคาม ปลอดภัยจากความวิตกกังวล ความต้องการที่จะอยู่ในระเบียบ ความต้องการกฎหมายคุ้มครอง ตลอดจนความต้องการความแข็งแกร่งของผู้คุ้มกัน ในกรณีของเด็กนักเรียน เด็กทุกคนจะต้องไปโรงเรียน แต่เด็กจะไม่อยากไปโรงเรียน ถ้ารู้สึกว่าห้องเรียนมิใช่ที่ปลอดภัย เด็กจะหนีไปอยู่ที่อื่น ซึ่งเด็กคิดว่ามีความปลอดภัยมากกว่า ทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่ต้องการความปลอดภัยทั้งสิ้น

3. ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ ถ้าความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ คนจะมีความต้องการในเรื่องความรักและความเป็นเจ้าของขึ้นมาอีก คนทุกคนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ตนเองจะต้องเกี่ยวข้องกับไม่มีใครทดแทนได้ถ้ารู้สึกว่าไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม มนุษย์ทุกคนอยากได้รับความรักจากคนอื่น อยากได้เป็นเจ้าของคนอื่น และในขณะเดียวกันก็อยากให้ตนเป็นที่รักและเป็นของใครสักคน

4. ความต้องการจะเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องเป็นความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าในตนเองมีค่าทั้งในสายตาตนเองและในสายตาของผู้อื่น คนที่ยอมรับนับถือในตนเองมองเห็นคุณค่าและความสามารถในตนเองนั้น มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นคนที่มองเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยคนประเภทนี้จะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ให้ความร่วมมือและเป็นมิตร จะเป็นคนที่มีลักษณะยอมรับผู้อื่น เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีในตัวผู้อื่นเช่นเดียวกับที่มีต่อตนเอง ดังนั้นจึงเป็นผู้สร้างสัมพันธภาพได้ดี เพราะไม่มีลักษณะขมขู่ ลักษณะที่สอง เป็นคนที่มองเห็นคุณค่าในตนเอง แต่มีความรู้สึกไม่ใคร่มั่นคงปลอดภัย ดังนั้นจะเป็นคนที่มีลักษณะค่อนข้างมั่นใจตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองแต่ฝ่ายเดียว โดยที่ไม่ใคร่ยอมรับหรือเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่นเป็นคนที่สร้างสัมพันธภาพได้น้อยกว่าพวกแรก

5. ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตน หรือรู้จักตนเองเมื่อความต้องการต่างๆ ดังกล่าวทั้ง 4 ชั้นได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์จะมีความต้องการที่จะรู้จักตนเองตรงตามสภาพที่ตนเองเป็นผู้เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตนเอง โดยไม่มีการปกป้องและบิดเบือน พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง พิจารณาตนเองอย่างใจเป็นธรรม ยอมรับได้ทั้งในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องของตนเอง เป็นความต้องการที่คนแต่ละคนต้องการที่จะเป็นคนชนิดที่เราเป็นไปได้ดีที่สุด

1.2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ เป็นนายแพทย์ทางด้านรักษาโรคประสาทได้ให้ความสำคัญของเด็กวัย 5 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต เขาเชื่อว่าวัยนี้เป็นรากฐานของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเด็กที่สุด คือ แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็กนอกจากนั้น ได้พัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิด จนถึงวัยรุ่นโดยให้ชื่อว่าทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ (Psychosexual Development) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพของร่างกาย โดยร่างกายจะเปลี่ยนแปลงบริเวณแห่งความพึงพอใจเป็นระยะๆ ในช่วงอายุต่างๆ กัน และถ้าบริเวณแห่งความพึงพอใจต่างๆ นี้ได้รับตอบสนองเต็มที่ เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองเต็มที่ก็จะทำให้เกิดการสะสมปัญหาและแสดงออกเมื่อเด็กโตขึ้น (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 42 – 44) แบ่งออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความพอใจอยู่บริเวณปาก (Oral) อยู่ในวัยอายุ 0 – 1 ปี เด็กจะมีความสนใจบริเวณปาก ปากนำความสุขเมื่อได้ดูดอาหาร สนองความต้องการของความหิว ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจจะทำให้เกิดความคับข้องใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นความพอใจอยู่ที่บริเวณทวารหนัก (Anal) อยู่ในวัยอายุ 1 – 3 ปี เป็นระยะที่เกี่ยวข้องกับการขับถ่าย เด็กเกิดการเรียนรู้การขับถ่าย ถ้าเด็กไม่ถูกบังคับจะเกิดความพอใจ ไม่ขัดแย้ง ไม่เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นความพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศ (Phallic) อยู่ในวัยอายุ 3 – 6 ปี เป็นระยะที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ เด็กเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็นสภาพร่างกายที่แตกต่างไปตามเพศ เด็กจะเรียนรู้บทบาททางเพศของตน โดยเลียนแบบบทบาทพ่อแม่ของตน ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่

ขั้นที่ 4 ขั้นก่อนวัยรุ่น (Latency) อยู่ในวัยอายุ 6 – 11 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มสนใจสังคมเพื่อนฝูง พลังต่างๆ ในขั้นที่ 3 ยังแฝงอยู่ไม่ปรากฏออกมา เด็กจะพยายามปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นวัยรุ่นอยู่ในวัยอายุ 13 – 18 ปี (วัยผู้ใหญ่) เป็นขั้นที่เด็กมีความสนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นความรักระหว่างเพศ

1.2.4 ทฤษฎีโครงสร้างบูรณาการแห่งบุคลิกภาพของคลอสแมร์และริฟเฟิล

เชดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. 2516 : 5 – 6 : อ้างอิงจาก Klausmeier and Ripple. 1971 : 557) คลอสแมร์และริฟเฟิล (Klausmeier and Ripple , 1971 : 557) กล่าวว่า บุคลิกภาพของมนุษย์ที่แสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นเป็นไปตามโครงสร้างบูรณาการซึ่งแสดงรายละเอียดโครงสร้างเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

1. ความเจริญทางร่างกายหรือสุขภาพ
2. พฤติกรรมทักษะ หรือ ความสัมพันธ์ของระบบกล้ามเนื้อ
3. ความสามารถทางด้านการคิด
4. ความสามารถด้านการปรับตัว
5. อุดมคติ หรือ มโนภาพแห่งตน

อิทธิพลของโครงสร้างบูรณาการแห่งบุคลิกภาพที่มีต่อพฤติกรรมของมนุษย์นั้น คลอสแมร์ แยกกล่าวถึงแต่ละด้านตามลำดับ ดังนี้ ด้านสุขภาพและพฤติกรรมทักษะ (Health and Psychomotor Skills) กล่าวว่า ความบกพร่องในด้านหนึ่งด้านใดหรือหลาย ๆ ด้านของพฤติกรรมทักษะอาจก่อให้เกิดการขัดขวางบูรณาการทางบุคลิกภาพของบุคคล การที่บุคคลไม่สามารถใช้หรือแสดงทักษะทางร่างกาย (Physical Skill) อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมไปทางก้าวร้าวหรือในทางที่ขัดต่อความต้องการของสังคมได้ ดังนั้นการศึกษาบุคลิกภาพจึงต้องคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพ สุขภาพ และทักษะในด้านการใช้ความสัมพันธ์ของระบบกล้ามเนื้อของบุคคลด้วยบุคลิกภาพทางด้านความสามารถในการคิด มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เช่นเดียวกับที่สุขภาพและพฤติกรรมทักษะที่มีอิทธิพลต่อบูรณาการของบุคลิกภาพ เพราะผู้ที่มีความสามารถในด้านการคิดสูงย่อมที่จะเรียนรู้ได้ดี และสามารถปรับตัวสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าผู้ที่มีความสามารถทางด้านการคิดต่ำ

บุคลิกภาพทางด้านการปรับตัวนั้นที่มีผลต่อบูรณาการแห่งบุคลิกภาพเพราะการรับรู้ของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์สำเร็จ ในการแก้ปัญหาอันเป็นผลจากการที่บุคคลนำกลวิธีต่าง ๆ ของตนมาใช้เมื่อประสบภาวะอันก่อให้เกิดข้อขัดแย้ง ซึ่งกลวิธีต่าง ๆ เหล่านี้จะสรุปรวมเป็นบุคลิกภาพของเขาในการปรับตัว

บุคลิกภาพทางด้านมโนภาพแห่งตนหรือทางด้านทัศนคติ มโนภาพแห่งตน เป็นสิ่งที่บุคคลแต่ละคนอ้างถึงตนเอง หรือเป็นความคิดส่วนตัวของเขาที่มีต่อบุคลิกภาพของเขา เป็นผลรวมทั้งหมดของความหมายของทัศนคติ และความรู้สึกที่ตัวของเขาเองมีอยู่ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาตามลำดับเมื่อบุคคลสามารถยกตนออกจากข้อกำหนดของสภาพแวดล้อม ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ความมั่นคงตามวัยที่เพิ่มขึ้นของบุคคลและบุคลิกภาพของบุคคลทางด้านทัศนคติ และความรู้สึกของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้า ๆ หรือไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาที่เปลี่ยนไป

1.2.5 ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung ' Personality Theory)

คาร์ล กุสตาฟ จุง มีความเชื่อในเรื่องของจิตไร้สำนึกซึ่งสะสมมาแต่อดีต (Collective Unconscious) หรือประสบการณ์ในจิตไร้สำนึก (Personal Unconscious) เน้นว่าชาติพันธุ์หรือชาติกำเนิดเป็นจุดเริ่มต้นของบุคลิกภาพ และพัฒนาการของบุคลิกภาพเริ่มจากการปฏิเสธไปตลอดจนชั่วชีวิต สำหรับความรู้สึกทางเพศจะมีบทบาทสำคัญก่อนอายุ 5 ขวบ และจะมีบทบาทสำคัญสูงสุดในช่วงวัยรุ่น บุคลิกภาพในช่วงวัยรุ่นนั้นจะพัฒนาไปในแบบต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไป คาร์ล กุสตาฟ จุง ได้แบ่งลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลเป็น 2 ประเภท คือ

1. ลักษณะของบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) มีลักษณะไม่สนใจสิ่งแวดล้อมเท่ากับตนเอง ชอบคิดชอบทำอะไรเงียบๆ คนเดียวไม่ชอบเข้าสังคม อารมณ์อ่อนไหวง่าย เก็บความทุกข์ไว้กับตนเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง หากบุคคลมีลักษณะดังกล่าวมากจะมีโอกาสเกิดความผิดปกติทางจิต ทางอารมณ์ และมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพได้มาก

2. ลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extrovert) มีลักษณะตรงกันข้ามกับพวกเก็บตัวสนใจสิ่งแวดล้อม ชอบเข้าสังคม เปิดเผย มีเพื่อนมาก ไม่ชอบเก็บความทุกข์ไว้กับตนเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง หากบุคคลมีลักษณะดังกล่าวมากจะมีโอกาสเกิดความผิดปกติทางจิต ทางอารมณ์ และมีผลต่อบุคลิกภาพได้มาก ลักษณะบุคลิกภาพทั้ง 2 แบบที่กล่าวมานั้น ไม่สามารถจะแยกกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะคนส่วนมากมีลักษณะบุคลิกภาพแบบกลางๆ (Ambivert) กำลังระหว่างเก็บตัวและแบบเปิดเผย ซึ่งบุคลิกภาพที่พอเหมาะสามารถปรับตัวอยู่ได้ในสังคม อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังเห็นว่าการพัฒนาของบุคลิกภาพมีเป้าหมายสูงสุด คือ ใ้บุคคลเข้าใจตนเองเพื่อจะได้พัฒนาตนเองได้โดยไม่หยุดยั้งและมีเรื่องของพันธุกรรมเป็นตัวที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นฐานของสัญชาตญาณและสืบเผ่าพันธุ์ (ลักษณา สรวิวัฒน์. 2544 : 141 – 142)

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า พัฒนาการในช่วงแรกเกิดจนถึง 6 ปี จะมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ การที่เด็กได้เรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว รวมทั้งได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้เด็กได้พัฒนาตนเองมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีบุคลิกภาพที่ดีและจะกลายเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองในที่สุด

1.3 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 411) ได้กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self – Esteem) และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ จะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อยหรือเสียความภาคภูมิใจในตนเอง (ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต (2510 : 98) พบว่า ผลของการขาดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กจะทำให้เด็กคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ผลที่ตามมาคือ เด็กจะขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรค หรืองานที่ยากลำบากในภายภาคหน้าผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองย่อมกระทำการสิ่งใดสำเร็จได้ยาก เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการฝ่าฟันความเชื่อมั่นในชีวิต

นอกจากที่กล่าวมา สมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (Child Study Association of America. 1952 : 185 – 186) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้ ความเชื่อมั่นในตนเองมักเกิดขึ้นกับเด็กที่ประสบความสำเร็จต่อการกระทำสิ่งต่างๆ เสมอ การที่บุคคลประสบความสำเร็จยิ่งมากเท่าไร จะทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ทำให้เขารู้สึกว่าตัวเองไม่ได้ถูกข่มขู่จากบุคคลอื่น ความยุ่งยากใจต่างๆ ลดลง

หรือหมดไป ผลคือสามารถที่จะกระทำสิ่งต่างๆ เป็นผลดียิ่งขึ้น ผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ย่อมกระทำสิ่งใดสำเร็จได้ยาก เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการไฝหา ความสำเร็จของชีวิต (สนธยา อ่อนน้อม. 2538 : 37 ; อ้างอิงจาก เดโซ สวานานนท์. 2510 : 127) จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคลอันถือเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

มทินี ด่านยังอยู่ (2544 : 10) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสำคัญและเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กได้รับความสำเร็จจากการปฏิบัติกิจกรรมหรือกระทำสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ บุคคลยิ่งประสบผลสำเร็จมากเท่าไร ย่อมทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเท่านั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง เขาจะรู้สึกว่าเขาไม่อยู่ในอำนาจของคนอื่นได้ด้วย ผู้ที่มีความเชื่อมั่นจะมีลักษณะของบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์

แสงเดือน จูฑาริ (2546 : 10) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม เนื่องจากบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะประสบความสำเร็จทั้งทางด้านการเรียนพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นบุคคลที่ กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจและกล้าเผชิญต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ตามความมั่นใจ ดังนั้น เราจึงควรปูพื้นฐานความมั่นใจให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่การงานของตน สามารถประสบผลสำเร็จ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 สรุปลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 25 – 28) สรุปพฤติกรรมสำคัญของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. กล้าในการคิด การพูดและการกระทำ
2. ใจค่อมั่นคง ไม่เขินอายง่าย มีเหตุผล
3. รอบคอบมีแผนงาน
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบทำสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ
5. กล้าเสี่ยง (กล้าได้กล้าเสีย)
6. ชอบแสดงตัว
7. ไม่วิตกกังวลจนเกินไป
8. เป็นผู้นำ
9. รักความยุติธรรม
10. ชอบช่วยเหลือหมู่คณะ
11. ชอบอิสระ ไม่โอ้อวด

12. ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูงและคิดว่าจะทำให้สำเร็จ

13. มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น

สมพงษ์ ตีรพัฒน์ (2517 : 24 – 25) ได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. กล้าพูดกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น
2. ไม่ขี้อาย ไม่ประหม่า ไม่เคอะเขิน
3. จิตใจมั่นคง เปลี่ยนความเชื่อยาก มั่นใจในความคิดของตนเอง
4. กล้าตัดสินใจไม่ลังเล
5. ไม่วิตกกังวล
6. กล้าเผชิญต่อความจริง
7. มีจิตใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่

โรเจอร์ (Roger) และมาสโลว์ (Maslow) เห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กนั้นเกิดจากความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เกี่ยวกับงาน ถ้าเด็กได้รับรู้ว่าประสบการณ์ที่เขาได้รับนั้นทำให้เขามีค่า มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และคนอื่นมีความรู้สึกที่ดีต่อเขา เด็กก็จะมีความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวกับตนในทางที่ดี และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดีนี้จะเป็นตัวกำหนดให้เด็กแสดงลักษณะและพฤติกรรมที่เรียกว่า เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (ประดินันท์ อุปรมัย. 2526 : 37 – 38)

ธีรภาพ วัฒนวิจารณ์ (2545 : 127) กล่าวว่า คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นคนที่มีลักษณะมั่นคง ไม่ลังเลในการตัดสินใจ ไม่วิตกกังวลต่อสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ไม่พุ่มพ่ายหรือกังวลต่อสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้ว สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ และเมื่อประเมินว่าตนเองไม่พร้อมก็กล้าและมั่นใจที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

สมจิตนา คุปตสุนทร (2547 : 15) กล่าวว่า เด็กที่ความมั่นใจในตนเองจะเป็นเด็กที่กล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าคิดและปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าดีแล้วถูกต้องแล้ว มีบุคลิกภาพที่เปิดเผยแสดงความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ง่าย ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล และพร้อมขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นที่ตนเองมั่นใจว่าจะทำสิ่งนั้นๆ ได้ดีกว่าตน เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นผู้ที่มีลักษณะ กล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำ สามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และแก้ปัญหาได้ ดังนั้น เราจึงควรปลูกฝังความมั่นใจในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย ซึ่งจะส่งผลให้เป็นคนที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองมีความรับผิดชอบ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

เด็กวัยนี้กำลังสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว อยากรู้ อยากเห็น ชอบทำตาม และเลียนแบบ มีความคิดริเริ่ม ถ้าสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบอยู่ทำให้เด็กมีความสุข เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง สูงมองโลกในแง่ดี ถ้าสภาพแวดล้อมรอบตัวทำให้เด็กขาดความสุข เด็กจะมีความเครียด เกิดความวิตกกังวล ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมองโลกในแง่ร้าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2522 : 7 – 8) ดังนั้นบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ก็คือ ผู้ที่มีส่วนในการสร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ ผู้ใกล้ชิด ครู เพื่อน และบุคคลที่เด็กรู้จักนอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนและ สิ่งแวดล้อมทางสังคม ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็กด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2626 : 40)

ฟรอยด์ (ศรีวรรณ มากชู. 2521 : 12 ; อ้างอิงจาก Freud. 1965 : 26 – 29) ได้เน้นถึงความสำคัญของการปลูกฝังบุคลิกภาพในวัยเด็กเล็กมากที่สุด โดยได้กล่าวว่าในช่วง 1 – 5 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาบุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการกระทำตัวอย่างให้แก่เด็กเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเด็กจะเลียนแบบบิดา มารดา และผู้ใกล้ชิด นอกจากนั้นการที่เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองก็ต่อเมื่อได้รับความรักความสนใจจากพ่อ แม่ ได้รับการส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการตัดสินใจ ส่วนเด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองนั้นก็มีสาเหตุมาจาก พ่อ แม่ ควบคุมให้ปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตที่พ่อแม่ เห็นชอบ ทำให้เด็กขาดอิสระที่จะคิด หรือตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อพบกับปัญหาที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ เพราะไม่เคยฝึกการแก้ปัญหามาก่อน (สุมาลี วงศ์ปลูกแก้ว. 2526 : 19) จากการศึกษาของ เฮอร์ล็อค (Hurlock. 1964 : 661) พบว่า ผลการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยวิธีประชาธิปไตยคือให้ความรักความสนใจและเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมากเป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว ร่าเริงมีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่มพึ่งตนเองได้ สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ และทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย หรือแบบให้ทำตามกฎอย่างเคร่งครัดจะทำให้เด็กขาดความรู้สึกปลอดภัย ขาดความคิดริเริ่ม ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก บุคคลผู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก คือ พ่อ แม่ ครู และบุคคลที่เด็กรู้จักซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีส่วนในการสร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กอย่างมาก ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมทางสังคมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี (ประดิษฐ์ อูปรมย์. 2526) ดังนี้

ครอบครัวกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

สถาบันครอบครัว มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก แต่ละคน เพราะเด็กมักจะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่เด็กใกล้ชิดเสมอ การที่เด็กแสดงพฤติกรรมออกมาแล้วเป็นที่ยอมรับของบุคคลในครอบครัว จะทำให้เด็ก มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดการเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นๆ อยู่เสมอจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเด็ก นอกจากนี้ประเพณี ความเชื่อ

ค่านิยมในสังคม ศาสนา ก็เป็นสิ่งที่เด็กได้รับการถ่ายทอด โดยผ่านทางครอบครัวทั้งสิ้น (กวินทร์ ธรรมนุต. 2522)

ครูกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก นอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันทางการศึกษาก็เป็นอีกสถาบันหนึ่ง ที่มีส่วนในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก ครูก็ควรสร้างบรรยากาศ ที่ช่วยให้เด็กทุกคนรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่กับครู ด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็ก พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง อดทนที่จะฟังเขาพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่ และยอมรับในความสามารถของเด็กที่มีอยู่ต่างกันโดยไม่เปรียบเทียบความสามารถของเด็กคนใดคนหนึ่งกับเด็กคนที่มีความสามารถเหนือกว่า แต่ควรยกย่องหรือชี้ให้เห็นว่าเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน ต่างก็มีความสามารถพิเศษเฉพาะต่างกัน เด็กแต่ละคนควรแสดงความสามารถของตนให้เต็มที่ (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. 2531 : 23 - 24)

เพื่อนกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

เพื่อนมีส่วนในการส่งเสริมหรือบั่นทอนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กเช่นกัน เพราะเมื่อเด็กเริ่มออกจากบ้านมาสู่โรงเรียน หรือออกจากบ้านไปสู่ชุมชน มีการพบปะกับเด็กรุ่นราวคราวเดียวกัน อิทธิพลของเพื่อนจะเข้ามามีบทบาทกับการมีความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กมากขึ้น เพราะเด็กจะติดเพื่อนที่อยู่ใกล้ชิดด้วยกัน มีความคิดอ่านใกล้เคียงกัน และมีรสนิยมคล้ายคลึงกัน ดังนั้น ปฏิกริยาที่เพื่อนๆ แสดงกับเด็กในเชิงยอมรับหรือปฏิเสธ ก็จะมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของเด็กที่จะส่งผลต่อไปถึงการมีหรือไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กด้วย (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2524 : 37 – 279)

ผู้ใกล้ชิดและบุคคลที่เด็กรู้จักกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

สำหรับในสังคมไทยนั้น ผู้ใกล้ชิดกับเด็กนอกเหนือจากพ่อแม่ ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติสนิทที่พ่อแม่เลี้ยงดูเด็ก บุคคลเหล่านี้ ถ้ายังมีโอกาสใกล้ชิด หรือเลี้ยงดูเด็กอยู่เป็นเวลานานเท่าใด ก็ยังมีอิทธิพลต่อการมีหรือไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้มากเท่านั้น นอกจากนี้ บุคคลที่เด็กรู้จักก็มีผลต่อการส่งเสริมหรือบั่นทอนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก กล่าวคือ บุคคลที่มีน้ำใจเมื่อพบเด็กยิ้มแย้มเป็นกันเองมากกว่าจะทำหน้าตาดุตัน หรือคอยสำรวจความบกพร่องของเด็กอยู่เสมอ ย่อมทำให้เด็กเกิดความกลัวที่จะเข้าไปมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลที่เด็กรู้จักมีลักษณะตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาข้างต้น ถึงแม้ว่าเด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่บ้าง ทำหน้าที่ที่ได้รับจากบุคคลคนแปลกหน้าก็อาจบั่นทอนความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองของเด็กลงได้ และถ้าเด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองน้อยอยู่แล้ว ทำที่ดังกล่าวจะยิ่งทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น (นภาลักษณ์ รุ่งสุวรรณ. 2534)

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางครอบครัว การให้ความรักความอบอุ่น การอบรมเลี้ยงดูของพ่อ แม่ การจัดประสบการณ์สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนและชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กทั้งสิ้น ดังนั้น พ่อแม่ ครู และผู้ใกล้ชิด จึงควรให้ความรักความอบอุ่น ให้โอกาสเด็กได้แสดงออกอย่างอิสระมีความเป็นตัวของตัวเอง อันเป็นผลต่อการพัฒนาและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

งานวิจัยต่างประเทศ

นักการศึกษาต่างประเทศได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยไว้หลายทัศนะ กล่าวคือ

มุสเสน (Mussen. 1969 : 261) ศึกษาพบว่าพ่อแม่ที่ให้โอกาสและได้รับการสนับสนุนความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง ฟุ้งตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

โบว์แมนและแมททิว (ประดินันท์ อุปรมัย. 2524 : 39 ; อ้างอิงจาก Bowman and Mathews. 1960) ของแมกซ์ (Maxwell. 1960) ได้สรุปตรงกันว่าลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับเด็กที่ประสบความสำเร็จในการเรียน คือ การที่เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองในปี ค.ศ.1949 บารุช (Baruch.1949 : 4 – 5) ได้ศึกษาพบว่า ผู้นำจะต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและมีความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข วินัยจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่อยู่ในสังคมได้ด้วยความสงบสุข

ต่อมาในปี ค.ศ.1969 ดักเกอร์ (Dugger. 1969 : 1817 – A) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเป็นผู้นำพบว่าผู้นำที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงและมีความสามารถในการแสดงออกและแมน (Man. : 1969 : 152 – 174) ได้สรุปผลการวิจัยของเขาว่าลักษณะความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับลักษณะแสดงตัวความสามารถในการปรับตัว ไม่มีความวิตกกังวล สำหรับเพนเตอร์ (Painter.1968 : 7650 – 8) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจูงใจกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชายระดับมหาวิทยาลัย พบว่าระดับความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการจูงใจ กล่าวคือคนที่เชื่อมั่นในตนเองสูงจะมีความสามารถในการจูงใจและมักจะได้เป็นผู้นำ

ชอร์แบน (Shoban. 1950 : 148) ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่เข้มงวดกับบุตร จะทำให้บุตรขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความกล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจและจากงานวิจัยของแรดเก (Radke. 1964 : 369) พบว่าบุตรจากครอบครัวที่พ่อแม่ยอมรับจะมีลักษณะเชื่อมั่นในตนเอง เป็นที่ยอมรับของสังคม ให้ความร่วมมือกับเพื่อนฝูง ไว้วางใจในตนเองและมีความรับผิดชอบสูง

กัวร์ (Goor. 1974 : 3514 – A) พบว่าเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูง กล้าแสดงออกในความคิดเห็นใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำอีกด้วย

งานวิจัยในประเทศ

นักการศึกษาในประเทศได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยไว้หลาย ทศนะ กล่าวคือ

พิมพา คงรุ่งเรือง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเคลื่อนไหว และจังหวะแห่งการเรียนรู้ของโฮ/สโคป ซึ่งประกอบด้วยวัสดุที่หลากหลายการได้กระทำสัมผัส การเปิดโอกาสให้เด็กเลือก การใช้ภาษา ของเด็ก และการสนับสนุนของผู้ใหญ่ โดยแบ่งเป็นการวิจัย 3 ระยะ โดยใช้ปริมาณของปัจจัยตาม แกนแห่งการเรียนรู้ของโฮ/สโคป แตกต่างกันโดยในระยะที่ 1 ใช้การสนับสนุนของผู้ใหญ่มากที่สุด เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจ รองลงมาคือการเลือกการกระทำวัสดุ และปัจจัยที่ใช้น้อยที่สุด คือ การใช้ภาษา ระยะที่ 2 ยังคงใช้การสนับสนุนของผู้ใหญ่มากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดริเริ่มที่ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองรองลงมาคือ การเลือกกระทำ วัสดุและการใช้ภาษาโดยใช้ในปริมาณที่ เท่าๆ กัน และในระยะที่ 3 ใช้การเลือกภาษาของเด็กการกระทำและวัสดุในปริมาณเท่าๆ กัน เพื่อให้เด็กเลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อสิ้นสุดการวิจัยพบว่าเด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น โดยมีระยะเวลาสัมพันธ์กับปริมาณการใช้ปัจจัยตามแกนแห่งการเรียนรู้ของโฮ/สโคป

วารุณี เจริญรัตนโชติ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง พบว่า

1. เด็กปฐมวัยตลอดช่วงเวลาที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง เมื่อเทียบกับ ก่อนการทดลองมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงระดับความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยตลอดช่วงเวลาก่อนการทดลองประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองเด็กปฐมวัย มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงระดับความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ แบบปฏิบัติการทดลอง

2. เด็กปฐมวัยที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองสูงและต่ำ ตลอดช่วงเวลาที่ได้รับการจัด ประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง เมื่อเทียบกับก่อนการทดลองมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลง ระดับความเชื่อมั่นในตนเองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่มีระดับความเชื่อมั่น ในตนเองสูงและต่ำมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงระดับความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการจัด ประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง

เมทินี ด่านยังอยู่ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่น ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากการจัดประสบการณ์การเล่นสมมุติ พบว่าเด็กปฐมวัยก่อนการ

จัดประสบการณ์ และระหว่างการจัดประสบการณ์การเล่นสมมุติ ในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นเมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้อง การวิเคราะห์แบบคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า บุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเองสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวบุคคล เพราะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย อันจะก่อให้เกิดพฤติกรรมการกล้าแสดงออก การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และความภาคภูมิใจในตนเอง ด้วยการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม การอบรมสั่งสอน การเลี้ยงดูที่เหมาะสมตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีบุคลิกภาพที่ดี มีทัศนคติที่ดี เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน ประสบผลสำเร็จ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง

Storyline Approach เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่คิดค้นและพัฒนาขึ้นโดย Professor Steve Bell และ Sally Harkness นักการศึกษาจากสกอตแลนด์ โดยเริ่มต้นจากการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ต่อมาได้พัฒนารูปแบบจนสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการฝึกอบรมในทุกระดับชั้นปัจจุบัน Storyline Approach เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ได้รับความนิยมแพร่หลายทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศไทยนั้น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ร่วมกับ The British Council จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญ Professor Steve Bell มาเป็นวิทยากรเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ.2541 และปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบกิจกรรม Storyline กำลังได้รับความสนใจจากครูผู้สอนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

Storyline Approach เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงร้อยวิธีการสอนแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน Storyline Approach จึงไม่ใช่วิธีสอนเดี่ยวๆ แต่เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะที่โดดเด่นในการบูรณาการหลักสูตรองค์ความรู้ทักษะการเรียนรู้ ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้จากหลายสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน โดยอาศัย “เส้นทางเดินเรื่อง” หรือ Storyline ที่ครูผู้สอนได้วางโครงไว้คร่าวๆ แบ่งออกเป็นตอนๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้ “เติมเต็ม” รายละเอียดของเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การวางแผน และการตัดสินใจของผู้เรียนเอง เรื่องราวที่เกิดขึ้นใน Storyline นั้นจึงเกิดจากประสบการณ์เดิมส่วนหนึ่งของผู้เรียนผสมผสานเข้ากับ “ความคิดใหม่/ประสบการณ์ใหม่” ที่เกิดจากกิจกรรมย่อยๆ ในแต่ละช่วงของ Storyline กระบวนการนี้เองที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนารูปแบบแนวคิด (Conceptual model) ของตนเอง การเรียนด้วยรูปแบบ

กิจกรรม Storyline ผู้เรียนจึงต้องทำหน้าที่เป็น “ผู้แสดง” ที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน ทั้งการปฏิบัติการเสาะแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจและการสรุปแนวคิดสำคัญ การลำดับเรื่องราวตามเส้นทางเดินเรื่องนั้นครูผู้สอนจะใช้คำถามหลัก (Key question) เพื่อ “เปิดประเด็น” ให้ผู้เรียนร่วมกันคิด และลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ คำถามหลักจึงทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงกิจกรรมและการดำเนินเรื่องแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2545:70)

Storyline Method หรือในภาษาไทยซึ่งกุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 40 - 46) ใช้คำว่า การสอนแบบเดินเรื่อง เป็นนวัตกรรมการบูรณาการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงที่นักเรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านการตั้งคำถามเป็นหลัก การสอนด้วยวิธี Storyline Approach หรือ Storyline Method เป็นวิธีการที่ได้รับการคิดค้นและพัฒนาในสกอตแลนด์ ต่อมาในปี พ.ศ.2539 หลังจากที่ ดร.อรัญ มุลคำ นักวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการอบรมจาก ดร.เบลล์ จึงนำวิธีการเรียนรู้ใหม่นี้มาขยายผลสู่วงการศึกษาของไทยในปี พ.ศ.2540 ซึ่งในปัจจุบันกำลังเป็นที่สนใจกันอย่างกว้างขวาง

2.1 ความหมายของการสอนแบบเดินเรื่อง

ลิปกา (Creswell. 1997 : 118-119 ; อ้างอิงจาก Lipka. 1997. *The Storyline as an innovation : School vaar beel.*) กล่าวถึงการสอนแบบเดินเรื่องว่า เป็นแนวทางเลือกใหม่ของการสอน โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนศูนย์กลาง ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้สร้างผลงานด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ เป็นการบูรณาการหลักสูตรที่มีความหมาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

เครสเวล (Creswell. 1997 : 112) กล่าวถึงการสอนแบบเดินเรื่องว่า เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเป็นการบูรณาการหลักสูตรเข้าด้วยกันและฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาและการทำงานกลุ่มร่วมกัน

ฮาร์คเนส (Harkness. 1993 : 1) กล่าวถึงการสอนแบบเดินเรื่องเป็นวิธีที่ดีมากในการยืดและอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่และความรู้ของนักเรียน ระดับชั้นของนักเรียนที่มีผลต่อการใช้จินตนาการและการแก้ปัญหาของเด็ก วิธีสอนแบบเดินเรื่องจะกำหนดปัญหาและคำถามให้นักเรียนมากกว่าการให้คำตอบแก่พวกเขาเลย โดยที่ไม่เคยถามเด็กและครูได้สืบค้นความคิดไปด้วยนั้น ประสบการณ์และการสร้างองค์ความรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับวิธีนี้ โดยตั้งหลักสูตรพร้อมกับใช้สิ่งแวดล้อมและประเด็นทางสังคมเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการสำรวจสืบค้น ใช้ศิลปะที่แสดงออกมาพร้อมกับภาษาเป็นวิธีในการอภิปราย บรรยาย และอธิบาย ทักษะในการค้นคว้าและอ้างอิงจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อนักเรียนได้รับการกระตุ้นให้หาคำตอบและข้อมูลต่าง ๆ โดยวิธีที่หลากหลาย

เบลล์ และไฟฟิลด์ (Bell and Fifield. 1998 : 5 - 6) อธิบายความหมายการสอนแบบเดินเรื่อง โดยสรุปไว้ดังนี้ คือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีที่ว่าความรู้ที่มีความซับซ้อนและมีหลายขั้นตอน ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากความรู้เดิมจากผู้เรียนส่วนหนึ่ง และประสบการณ์ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ โดยผ่านการปฏิบัติด้วยตนเองอีกส่วนหนึ่ง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จึงเป็นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการที่บูรณาการประสบการณ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์

การจินตนาการ การตัดสินใจ ตลอดจนการทำงานร่วมกันภายในแนวทางการดำเนินเรื่องที่ต่อเนื่องกัน โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ ทั้งนี้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง

ชาตรี สำราญ (2542 ช 36 - 88) กล่าวว่า การสอนแบบเดินเรื่อง เป็นการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เส้นทางการดำเนินเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นชีวิตจริงของผู้เรียนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความสุขต่อการเรียนรู้จากการค้นหาความจริงด้วยตัวเอง

อรทัย มูลคำและคณะ (2544 : 34 - 35) กล่าวถึง การสอนแบบเดินเรื่องว่า เป็นการนำ หลักการเรียนรู้หลายวิธีมาใช้ร่วมกัน อาทิเช่น การบูรณาการ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียนเชื่อมโยงออกไปสู่ชีวิตจริง การค้นคว้า หาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

พิมพันธ์ เตชะคุปต์และเพียว ยินดี (2544 : 98) ได้อธิบายความหมายของการสอน แบบเดินเรื่อง ว่าเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการผูกเรื่องแต่ละตอนให้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องและเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือเรียกว่าการกำหนดเส้นทางเดินเรื่อง โดยใช้คำถามหลัก เป็นตัวนำเข้าไปสู่การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อสร้างความรู้ด้วยตัวเอง เป็นการเรียนรู้ ตามสภาพจริงที่มีการบูรณาการระหว่างวิชา เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 198) กล่าวว่า การสอนแบบเดินเรื่อง เป็นการ เรียนรู้แบบบูรณาการที่มีการนำเอาสาระการเรียนรู้จากหลายกลุ่มหลายสาระมาเชื่อมโยงกัน เพื่อ จัดการเรียนรู้ภายใต้หัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกัน โดยผูกเรื่องเป็นตอนๆ (Episode) เรื่องแต่ละตอน จะต่อเนื่องและมีลำดับเหตุการณ์ (Sequence) หรือเรียกว่า เส้นทางเดินเรื่อง (Topic Line) และ ใช้คำถามหลัก (Key Questions) เป็นตัวนำไปสู่การให้ผู้เรียนทำกิจกรรม (Activity) อย่างหลากหลาย ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง เน้นทักษะการคิด การวิเคราะห์ การตัดสินใจ กระบวนการกลุ่ม ตลอดจนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น การจัดการ เรียนรู้แบบ Storyline จึงเป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระและทักษะกระบวนการต่างๆ เข้าด้วยกัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 41) กล่าวถึงการสอนแบบเดินเรื่องว่าเป็นการสอนที่ครู กำหนดเรื่องเป็นตอนๆ ตามลำดับ เพื่อให้เด็กได้คิดค้นความรู้ด้วยตนเองด้วยการแสดงเรื่องราวจาก ประสบการณ์จริงตามลำดับ ข้อคำถามสำคัญของครูที่กำหนดเป็นแนวดำเนินเรื่องแต่ละตอน

จากความหมายของการสอนแบบเดินเรื่อง การสอนแบบเดินเรื่องเป็นการเรียนรู้โดยการ กำหนดเส้นทางเดินเรื่องซึ่งใช้วิธีการผูกเรื่องในแต่ละตอนให้เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องและเรียงตามลำดับ เหตุการณ์และใช้คำถามสำคัญของครูเป็นตัวนำเข้าสู่การทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะต่างๆ ด้วยประสบการณ์ตรง ได้ค้นคว้าหาคำตอบ จากการลงมือปฏิบัติ สืบค้น โดยอาศัยประสบการณ์ เดิมและความรู้ของเด็กเป็นสำคัญเด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ชีวิตจริงและสามารถสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง

2.2 หลักการสอนแบบเดินเรื่อง

เครสเวล (Cresswell. 2001 : 1 - 2) ได้เสนอหลักการเป็นแนวทางในการปฏิบัติ การวางแผน และการสร้างการสอนแบบเดินเรื่องไว้ 6 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. หลักของเรื่อง (The Principle of Story) เรื่อง เป็นหัวใจสำคัญของประสบการณ์ที่จะให้กับผู้เรียนเรื่องราวต่างๆ จะช่วยให้เด็กคาดการณ์ สร้างแนวทางและเนื้อหาที่มีความหมายเพื่อการเรียนรู้ในสิ่งที่จะสอนการวางเรื่องต้องเป็นกระเจกสะท้อนชีวิตจริง

2. หลักของการคาดการณ์ (The Principle of Anticipation) การวางเรื่องที่ดีทำให้เด็กได้คาดการณ์ด้วยความสนุกและน่าตื่นเต้นว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นต่อไป เด็กจะติดตามเรื่องที่ละตอนด้วยความกระตือรือร้น การคาดการณ์ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน เพราะเด็กเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่เขาเป็นเจ้าของ

3. หลักของการต่อเรื่องของครูผู้สอน (The Principle of the Teacher's Rope) การเดินเรื่องเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนโดยมีผู้สอนคอยควบคุมการต่อเรื่องให้ผู้เรียนเดินไปตามแนวทางที่ผู้สอนได้วางแผนไว้ และลงมือปฏิบัติกิจกรรม ค้นหาข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของเด็ก

4. หลักของความเป็นเจ้าของ (The Principle of Ownership) ผู้เรียนรู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาและกระตือรือร้นในการแสดงบทบาท ผู้สอนกระตุ้นด้วยคำถามให้ผู้เรียนสร้างรูปแบบแนวคิดของตนเอง และนำความรู้หรือประสบการณ์เดิมของตนมาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อตอบคำถามสำคัญของผู้สอน

5. หลักของบริบท (The Principle of Context) หลักการนี้เชื่อมโยงกับหลักของเรื่อง การดำเนินเรื่องต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน การเรียนรู้ใหม่จะเชื่อมโยงกับความรู้เดิม เด็กสร้างความเข้าใจจากสิ่งที่รู้แล้วไปยังสิ่งที่ยังไม่รู้ การสร้างเรื่องที่สะท้อนชีวิตจริง จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องที่เรียนกับชีวิตจริง ทำให้เด็กกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าฝึกทักษะและการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

6. หลักของโครงสร้างก่อนทำกิจกรรม (The Structure before Activity Principle) ก่อนที่จะให้เด็กสร้างรูปแบบแนวคิดของตนเองต้องให้ออกาสเด็กดึงความรู้เดิมออกมาใช้ ให้เด็กได้แสวงหาข้อมูล มีการค้นพบ เสนอข้อค้นพบ และพิสูจน์สิ่งที่เขาได้คิดค้นด้วยการเรียนรู้จากกิจกรรมและทักษะหลายๆ อย่างที่ครูต้องจัดให้เหมาะสม หลักการนี้สนับสนุนความเชื่อที่ว่าเด็กทุกคนสามารถทำสิ่งที่จะถูกถามได้สำเร็จ แต่พวกเขาต้องได้รับโครงสร้างที่จำเป็นก่อนเป็นอันดับแรก

หลัก 6 ประการนี้ จะเป็นกรอบในการวางแผนหัวเรื่องและอุปกรณ์ที่จะใช้ ใช้หลักการเหล่านี้เป็นจุดเน้นในการวางแผน การประเมินและการสอนเด็กด้วยการสอนแบบเดินเรื่อง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 43 - 44) กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเดินเรื่อง ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ฉากและคำถามสำคัญต้องเป็นประสบการณ์ที่เด็กเคยพบเห็น ค้นเคยหรือ สัมผัสในชีวิตประจำวัน สามารถทำให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายได้ ไม่ใช่ประสบการณ์ที่ตกแต่ง ขึ้นใหม่หรือให้เด็กสมมติขึ้นเอง

2. กิจกรรมต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อนด้วยการคิดจากการสร้างฉากและ การดำเนินเรื่องที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาปัญญาและสังคม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตาม สภาพจริง

3. กิจกรรมต้องทำให้เด็กได้ประสานประสบการณ์และความคิดที่หลากหลาย เด็กเล็ก อาจประสานภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม เด็กโตต้องประสานเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม ตามวิถีชีวิตตามไปด้วย

4. กิจกรรมต้องเป็นกลุ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปถึง 6 คน หรือทั้งชั้นเรียนตามความเหมาะสม ของเรื่องที่เด็กต้องเรียนรู้

จากหลักการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการสอนแบบเดินเรื่องนั้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น เทคนิค กระบวนการที่ส่งเสริมประสบการณ์ที่หลากหลายให้กับผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้คิดและลงมือ กระทำด้วยตนเอง ในการเรียนรู้ที่มีความหมายสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของคนเรา เพื่อนำไปใช้ในการ แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

2.3 องค์ประกอบของการสอนแบบเดินเรื่อง

การสอนแบบเดินเรื่อง เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การผูกเรื่องเชื่อมโยงกันตามลำดับของ เหตุการณ์ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

อรรถัย มูลคำ และคณะ (2542 : 45) ได้อธิบายองค์ประกอบของการใช้วิธีการสอนแบบ เดินเรื่อง ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ฉาก (Setting)

ได้แก่ สถานที่หรือภาพกว้างๆ ที่เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของตัวละคร ในเรื่องนั้นๆ และจะมีเงื่อนไขของเวลาเป็นตัวกำกับด้วย เช่น เวลาปัจจุบัน เป็นต้น ส่วนสถานที่ที่เป็น การกำหนดตามเนื้อเรื่องที่สร้างขึ้น เช่น ยานอวกาศ บ้านเรือน ชุมชนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เป็นต้น ซึ่งผู้สอน จะต้องตั้งคำถามนำขึ้นเพื่อให้ ผู้เรียนตอบคำถาม แล้วสร้างฉากนั้นขึ้นมาเองตามคำตอบหรือจินตนาการ ของตน

2. ตัวละคร (Character)

ได้แก่ คนหรือสัตว์ที่มีชีวิตโลดแล่นอยู่ในเนื้อเรื่อง โดยต้องคำนึงอยู่เสมอว่าจะต้อง ให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเรื่องที่จะเรียนด้วย โดยผู้เรียนจะมีฐานะเป็นตัวละครหนึ่งของเรื่อง โดยจะสร้างเป็นสัญลักษณ์ตุ๊กตาหรือหุ่นแทนก็ได้ ตัวละครนั้นจะมีบทบาทในการเดินเรื่องนับตั้งแต่ ต้นจนจบ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และมีความรู้สึกที่ตัวละครนั้นเป็นตัวแทนของเขา

จริงๆ จนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ตัวละครหรือหุ่นที่สร้างขึ้นจะต้องมีความกลมกลืนและมีความสัมพันธ์กับฉากที่สร้างขึ้น เช่น ฉากเป็นยานอวกาศตัวละครก็คือ ลูกเรือหรือกัปตันยานอวกาศ

3. วิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิต (A Way of Life)

ได้แก่ เรื่องราวที่เป็นการดำเนินชีวิตโดยปกติของตัวละครในสถานที่และเวลาตามฉากที่กำหนด เช่น กิจวัตรประจำวันของคนในแต่ละครอบครัวที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำการกินอาหารและการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า เป็นต้น

4. เหตุการณ์ (Events)

ได้แก่ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือปัญหาที่ตัวละครต้องเผชิญ เช่น การผจญภัย การท่องเที่ยวอุปสรรคในการทำงาน เป็นต้น

ชาตรี สาราณ (2543 : 84, 86 - 87) กล่าวถึงการสอนแบบเดินเรื่องว่า มีหลักการง่ายๆ คือ มีการสร้างเรื่องหรือสถานการณ์สมมติที่จะศึกษาให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้สร้างเรื่องจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ

1. ฉากในขณะเวลาหรือสถานที่ใดที่หนึ่ง
2. ตัวละครเป็นคนหรือสัตว์แน่นอน เด็กแต่ละคนจะต้องเป็นหนึ่งในละครบทนั้นด้วย คือ เป็นผู้แสดง
3. วิถีชีวิต ครูจะต้องวางแผนให้เด็กๆ ไปค้นหาจากสิ่งที่มีอยู่จริง เดินไปสู่ที่ต้องการจะพัฒนาให้ดีขึ้น
4. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะต้องเป็นเรื่องที่สมเหตุสมผล สอนองความคิดแบบเด็กๆ อย่าให้วัฒนธรรมหรือความต้องการของครูไปครอบงำความต้องการของเด็ก เพราะจะทำให้หมดความสนุกได้

จากองค์ประกอบสำคัญของการสอนแบบเดินเรื่อง 4 ประการ คือ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และปัญหาที่ต้องแก้ไขหรือเหตุการณ์สำคัญ นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อให้ง่ายขึ้น ดังนั้น (วลัยพานิช, 2543 : 27 - 28)

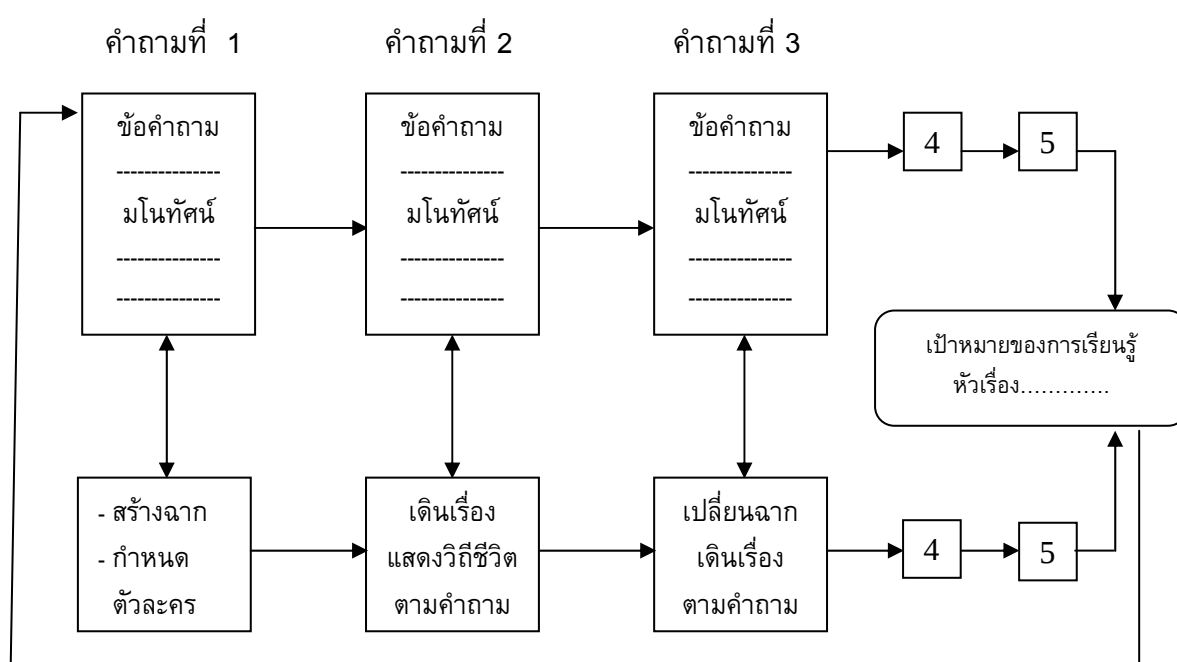
1. ผู้สอนขึ้นต้นคำถามว่า เกิดเรื่องราวที่ไหน คือ ฉากเป็นตัวเปิดเรื่องให้ผู้เรียนทราบว่าเขากำลังจะมีประสบการณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้น เป็นการเริ่มเข้าสู่บทเรียนหรือเปิดตัวเรื่องในฉาก จะเป็นภาระบุสถานที่ เวลา สิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสร้างฉากด้วยการใช้เทคนิคทางศิลปะหรือการประดิษฐ์ ซึ่งฉากนี้จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการฝึกทักษะตามที่ครูวางแผนไว้
2. เมื่อมีฉากแล้วต้องมีคนหรือสัตว์หรือสิ่งใดๆ มาเกี่ยวข้องกับ ฉากนั้นคือคำถามว่ามีใครบ้าง ตัวละครจะทำให้ฉากหรือเหตุการณ์นั้นๆ มีความเป็นจริงขึ้น
3. เมื่อมีตัวละครแล้วต้องมีคำถามว่า ตัวละครเหล่านั้นทำอะไร คือ การดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องราวของตัวละครว่าได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง
4. เพื่อให้มีจุดน่าสนใจ ต้องมีคำถามว่าอะไรสำคัญที่เกิดขึ้นกับตัวละครบ้าง คือ การมีเหตุการณ์เกิดขึ้น อาจเป็นทั้งด้านดีหรือไม่ดีหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ซึ่งองค์ประกอบนี้เป็นเสมือนจุดสรุปของเรื่องราวทั้งหมด

องค์ประกอบที่ 1 และ 2 อาจสลับขั้นตอนกันก็ได้ เช่นเริ่มจากตัวละครเป็นการเปิดตัว และตามด้วยสถานที่ที่ตัวละครนั้นเกี่ยวข้อง

จากองค์ประกอบของการสอนแบบเดินเรื่อง สามารถสรุปได้ว่าการสอนแบบเดินเรื่องมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตประจำในเหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆ เพื่อให้เด็กได้ใช้กระบวนการทางความคิดในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ และสามารถวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุแนวทางแก้ไข ตลอดจนสามารถนำมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้

2.4 กลไกการสอนแบบเดินเรื่อง

การสอนแบบเดินเรื่องเป็นการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาวิชาการและเป็นกิจกรรมโดยเด็กสามารถคิดพัฒนาได้หลากหลายจากกิจกรรมต่อเนื่อง และกระบวนการคิดตามคำถาม และแนวเรื่องที่ครูกำหนดการสอนนี้อาจจะไม่จบในคาบเดียว ขึ้นอยู่กับขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่ครูกำหนดว่าแคบกว้างเพียงใด ในความแคบกว้างหลายๆ ฉากนี้ ครูต้องขมวดความรู้เป็นตอนๆ อย่างชัดเจน แต่ละคำถามจะมีคำตอบที่เด็กค้นได้จากการดำเนินเรื่องของเด็ก ดังนั้นในการสอนแต่ละเรื่องครูต้องมีเป้าหมายของการเรียนรู้ ที่กำหนดความสัมพันธ์ คำถามที่ 1 2 และ 3 หรือ 4...5 จะเกี่ยวเนื่องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ 2

ทิศทางการกำหนดคำถามเพื่อให้เด็กเดินเรื่องตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ

ภาพประกอบ 2 แผนภาพกลไกการสอนแบบเดินเรื่อง

(กุลยา ตันติผลาชีวะ 2545 : 43)

จากแผนภาพ แสดงให้เห็นว่าครูต้องกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และมโนทัศน์ของเรื่องที่จะสอนอย่างชัดเจน รวมทั้งการกำหนดข้อคำถามที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้

ลักษณะการสอนแบบเดินเรื่องเป็นการสอนเน้นกิจกรรม (activity-based approach) ดังนั้นกิจกรรมที่ครูสามารถให้เด็กนำมาเดินเรื่องได้มีหลายรูปแบบ ได้แก่

- เล่นละคร
- เล่นบทบาทสมมุติ
- เล่นสมมุติ
- เล่นเชิดหุ่น
- เล่นละครแผนภาพ (ใช้ภาพปะติด เคลื่อนไหวตามฉากกระดานที่วาด)
- เล่นเกมชีวิตเป็นกลุ่มเพื่อช่วยกันคิดตามสภาพชีวิตสังคมจริง เพื่อตอบคำถามสำคัญ

ของครู

ข้อสำคัญของกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องที่จะนำมาใช้จะต้องเป็นกิจกรรมที่เด็กเล่นเป็นกลุ่มมีอิสระในการคิดโดยเชื่อมโยงประสบการณ์หรือสิ่งที่พบและคุ้นเคยในชีวิตประจำวันมาประยุกต์ใช้ในการเดินเรื่องได้ในทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545 : 42 - 43)

เบลล์ และ ไฟฟิลด์ (Bell & Fifield) กล่าวว่า ถ้าครูสามารถสร้างฉากให้ดี วางเค้าโครงเรื่องดีแล้วจะทำให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของตน ช่วยให้เด็ก ๆ อยู่รอดได้เป็นอย่างดี เพราะเด็กจะเรียนรู้จากสถานการณ์จริงที่เขาพบเห็น เสริมให้เขาได้รู้วิธีเรียนที่จะต้องศึกษาไปชั่วชีวิตของเขา (ชาติรี สาราญ. 2543 : 87)

นอกจากการกำหนดเป้าหมาย มโนทัศน์และข้อคำถามที่ชัดเจนแล้ว ในการสอนสามารถใช้กิจกรรมหลากหลายให้เด็กมีอิสระในการคิด เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานร่วมกันและใช้ประสบการณ์ที่เด็กเคยพบเห็นในชีวิตประจำวัน เพื่อโยงไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตจริงของเด็ก

2.5 แนวทางและขั้นตอนการจัดการสอนแบบเดินเรื่อง

การจัดการเรียนการสอนแบบเดินเรื่อง มีขั้นตอนในการวางแผนการสอน ดังนี้ (อรรถพล อนันตวรสกุล. 2544 : 188 – 190)

1. วิเคราะห์หลักสูตร โดยรวมของทุกสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดหัวข้อที่จะนำมาบูรณาการ
2. กำหนดเส้นทางเดินเรื่อง โดยเรียงลำดับหัวข้อ แบ่งออกเป็นตอนๆ ซึ่งต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และเหตุการณ์สำคัญ ในส่วนรายละเอียดนั้นเป็นหน้าที่ของผู้เรียนในการเดินเติมเรื่องราวต่างๆ
3. กำหนดคำถามหลักเพื่อใช้ในการเปิดประเด็นนำเข้าสู่กิจกรรม และเชื่อมโยงเรื่องราวและกิจกรรมในแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน และเนื่องจากคำถามหลักทำหน้าที่ในการนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นการตั้งคำถามควรเป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

4. วางรูปแบบกิจกรรมย่อยๆ โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คิดปฏิบัติ เพื่อหาคำตอบสำหรับคำถามหลักนั้นๆ กิจกรรมควรมีความหลากหลายและน่าสนใจเหมาะสม กับวัยและความสามารถของผู้เรียน และควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

5. จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรมและลักษณะการจัด ชั้นเรียน

6. กำหนดแนวทางการประเมินผล ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริงให้มากที่สุด โดยพิจารณาจากกระบวนการทำงาน ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนกระบวนการในการพัฒนางาน และการพัฒนาตนเอง

ข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่งคือ แม้ว่าการสอนแบบเดินเรื่องจะแบ่งออกเป็นขั้นตอน ตามหัวข้อเรื่องและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินเรื่อง จะมีลักษณะจบ ในตัว แต่เมื่อพิจารณาถึงเส้นทางเดินเรื่องทั้งหมด จะเห็นได้ว่าผลของกิจกรรมหรือข้อสรุปที่ได้จาก กิจกรรมแต่ละหัวข้อเรื่องนั้นจะส่งผลโยงใยถึงกัน ดังนั้นในการวางแผนการจัดกิจกรรมผู้สอนจึงต้อง พิจารณาว่ากิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีความต่อเนื่องกันมากน้อยเพียงใด หัวข้อแต่ละหัวข้อถูกจัด เรียงลำดับกันอย่างเหมาะสมหรือไม่

จากหลักการและแนวดำเนินการการสอนแบบเดินเรื่อง สรุปได้ดังนี้

กำหนดเส้นทางเดินเรื่องให้สอดคล้องกับหลักสูตรหรือหัวเรื่อง โดยเส้นทางเดินเรื่องนี้ ซึ่งจะ เป็นลักษณะการเล่านิทาน และใช้คำถามนำเป็นหลัก เส้นทางเดินเรื่องจะประกอบด้วย

1. ฉาก ซึ่งหมายถึงสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยของตัวละครในเรื่องนั้นๆ
2. ตัวละคร คือ คนหรือสัตว์ที่จะมีบทบาทภายในเนื้อเรื่อง
3. วิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิต คือ การดำเนินชีวิตโดยปกติของตัวละครในเนื้อเรื่องนั้นๆ
4. เหตุการณ์ คือ เรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือปัญหาต่างๆ ที่ตัวละครต้องเผชิญ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนแบบเดินเรื่อง เป็นการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และมีส่วนร่วมในสถานการณ์ ต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน เป็นการฝึกทักษะในการดำรงชีวิตจริง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

2.6 การวางแผนการสอนแบบเดินเรื่อง

การใช้การสอนแบบเดินเรื่อง จะเริ่มจากการสังเคราะห์และวิเคราะห์เนื้อหาของรายวิชา และกำหนดองค์รวมขององค์ความรู้ไว้ให้ชัดเจน จากนั้นจึงเขียนแผนการสอน โดยใช้เส้นทางเดินเรื่อง (Topic line) เป็นกรอบในการเขียน มีหัวเรื่อง (Theme) เป็นเครื่องกำหนดเนื้อหา เพื่อเป็นแกนที่หมุน ตัวเรื่องให้ดำเนินไปและกำหนดเส้นทางเดินเรื่องให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง ซึ่งเส้นทางเดินเรื่องจะอยู่ บนพื้นฐานของเหตุผล เชิงตรรกและบรรยายไปตามลำดับเนื้อหาของแต่ละองค์ (วลัยลักษณ์ พิริยะ สุวรรณ. 2542 : 16)

วลัย พานิช (2543 : 29 - 33) ได้เสนอขั้นตอนการวางแผนการสอนแบบเดินเรื่องไว้ดังนี้

1. เตรียมหัวเรื่องหรือหัวข้อ (Topic) ที่จะใช้สอน หัวเรื่องนี้คือแนวคิดสำคัญ (Concept) ที่ผู้สอนจัดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หัวเรื่องนั้น การเลือกหัวเรื่องมีข้อเสนอแนะคือ

1.1 ดูว่าสอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตรหรือไม่

1.2 ช่วยขยายขอบเขตความรู้ให้ผู้เรียน หรือให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะสร้างความรู้ด้วยตัวเองหรือไม่

1.3 หัวเรื่องนั้นๆ จะพัฒนาความรู้ทักษะ ทศนคติ หรือไม่

1.4 หัวเรื่องนั้นมีโครงสร้างที่สำคัญที่เป็น Surface Structure ซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เป็นความรู้ และ Deep Structure ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะพัฒนาผู้เรียนทั้งสติปัญญาและทักษะที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาสาระจากหัวเรื่องที่เรียน

2. เตรียมการผูกเรื่องหรือเส้นทางการดำเนินเรื่อง (Story) และแบ่งเขียนเป็นตอน (Episode) โดยคำนึงถึง องค์ประกอบที่สำคัญคือ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และเหตุการณ์สำคัญ เรื่องราวอาจเป็นเรื่องจริงหรือจินตนาการ ต้องมีโครงร่าง (Plot) เป็นความคิดพื้นฐานว่ามีอะไรบ้าง จะมีเหตุการณ์ใดบ้าง ผู้สอนจะเป็นทำหน้าที่ผูกเรื่องราวหรือเส้นทางการดำเนินเรื่อง โดยมีผู้เรียนเป็นผู้สร้างรายละเอียดโดยการลงมือทำกิจกรรมต่างๆ

3. ตั้งคำถามหลักหรือคำถามสำคัญ (Key question) ซึ่งจะทำหน้าที่เชื่อมโยงการดำเนินเรื่องในแต่ละตอน และเป็นตัวกระตุ้นหรือเปิดประเด็นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ในตอนต่อไป อาจกล่าวได้ว่าคำถามสำคัญเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละตอน หรือเปรียบได้ว่าคำถามสำคัญเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในรูปแบบการสอนปกติ

ลักษณะของคำถามสำคัญควรมีลักษณะดังนี้

3.1 กระตุ้นให้เกิดแนวคิดสำคัญของหัวเรื่องโครงเรื่องนั้นๆ

3.2 คำตอบของคำถามควรมีความหลากหลาย ผู้เรียนได้ใช้ความคิดวิเคราะห์และเสนอแนวคิดและการประเมิน

3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะความคิดหลายอย่าง เช่น การวิเคราะห์ การจินตนาการ การสรุปและการประเมิน

3.4 กระตุ้นให้ผู้เรียนหาคำตอบด้วยการสืบค้นหาข้อมูลต่างๆ

3.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะหรือประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่เขามีอยู่

4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามสำคัญเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือคิดและลงมือปฏิบัติเอง รวมทั้งกำหนดสื่อการสอนต่างๆ ด้วย กิจกรรมที่จัดต้องเป็นกิจกรรมที่เสริมแรงหรือสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้เรียนมีบทบาทมากกว่าเป็นผู้รับอย่างเดียว เช่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำจริงด้วยตนเอง

5. การจัดลักษณะชั้นเรียน เป็นการจัดผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น เป็นกลุ่มย่อยขนาดเล็ก ทั้งชั้นเรียน รายบุคคลหรือเป็นคู่ เป็นต้น การจัดชั้นเรียนต้องคำนึงถึงชนิดหรือประเภทของกิจกรรม เวลาในการทำงาน ความสมดุลเรื่องของความรู้ความสามารถ

อาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกลุ่มของตนเองบ้าง แต่จะเน้นเรื่องของการร่วมใจกันทำงาน และทำงานร่วมกันเป็นทีม

6. การประเมินผลจากคำถามสำคัญและจากกิจกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นผลของการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยสามารถประเมินได้จากการสังเกตพฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียน และผลงานที่ผู้เรียนได้ทำขึ้น การประเมินในการสอนแบบเดินเรื่องควรเน้นพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริง

7. การกำหนดระยะเวลาสอน การกำหนดเวลาเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องมีความยืดหยุ่นแล้วแต่หัวข้อเรื่อง

การวางแผนการสอนแบบเดินเรื่อง มีขั้นตอนพอสังเขป ดังต่อไปนี้

1. เตรียมหัวข้อเรื่องหรือหัวข้อ (Topic) ที่จะใช้สอน ซึ่ง Topic นี้เป็นตัว Concept สำคัญที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

2. เตรียมการผู้เรื่องหรือเขียนเส้นทางการดำเนินเรื่อง และแบ่งเขียนเป็นตอน (Episode) โดยคำนึงถึง 4 องค์ประกอบสำคัญ ซึ่งต้องเรียงลำดับ คือการกำหนดสถานการณ์ ตัวละคร การดำเนินชีวิต และเหตุการณ์สำคัญ

3. ตั้งคำถามหลักหรือคำถามสำคัญ ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงการดำเนินเรื่องในแต่ละตอน และเป็นตัวกระตุ้นหรือเปิดประเด็นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ในตอนต่อไป

4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามหลัก เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือคิดและลงมือปฏิบัติเอง รวมทั้งกำหนดสื่อการสอนต่างๆ

5. การจัดลักษณะชั้นเรียน เป็นการจัดผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น เป็นกลุ่มย่อยขนาดเล็ก ทั้งชั้นหรือรายบุคคล

6. การประเมินผลจากคำถามหลักและจากกิจกรรมซึ่งสะท้อนให้เห็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสามารถประเมินได้จากการสังเกตพฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของนักเรียน และผลงานที่ผู้เรียนได้ทำขึ้น

7. การกำหนดระยะเวลาสอน มีความยืดหยุ่นแล้วแต่หัวข้อเรื่อง

ในการสอนแบบเดินเรื่อง ครูจะต้องสร้างมโนทัศน์ของเรื่องที่จะเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าจะเริ่มต้นเรื่องที่ใดและเรื่องจะดำเนินตามหลักอย่างไร ด้วยการกำหนดเรื่องเป็นตอนตามลำดับด้วยประเด็นคำถามให้เด็กคิดสร้างเรื่องและหาคำตอบ สิ่งที่เป็นต้องมีในการสอนแบบเดินเรื่อง คือแผนการสอน ซึ่งแผนการสอนแบบเดินเรื่องประกอบด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545 : 41 - 42)

1. ลำดับหัวข้อเรื่องแต่ละฉาก เรื่องที่ครูกำหนดต้องสัมพันธ์กัน และต้องมีการแสดงหรือกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากการดำเนินเรื่องตามกิจกรรมที่ครูลำดับไว้นั้น การวางแผนการสอนมีความสำคัญกับครูมาก เพราะครูต้องวางแผนว่าครูจะกำหนดเรื่องที่จะสอนว่ามีกี่ฉาก แต่ละฉากต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้อะไร ต้องมีมโนทัศน์ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้อย่างชัดเจน

2. คำถามสำคัญ ซึ่งจะใช้เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กเปลี่ยนฉาก การเปลี่ยนฉากทำให้เด็กคิด ค้นหาและลงมือปฏิบัติ เด็กจะเรียนรู้จากการค้นหาคำตอบในฉากนั้นๆ คำถามจึงควรมีความหลากหลายและกระตุ้นให้เด็กคิดค้นหาคำตอบ ที่จะนำไปสู่การสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กในการทำกิจกรรมในฉากนั้นๆ

คุณสมบัติของคำถามสำคัญต้องสามารถกระตุ้นให้เด็กคิดอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้

1. คิดสร้างฉาก หมายถึง สถานที่ เวลา และการแสดงออก
2. คิดถึงตัวละครในฉาก เช่น คน สัตว์ หรือเหตุการณ์ตามข้อคำถามสำคัญของครู
3. คิดถึงการดำเนินชีวิตจริง ๆ ในฉากเป็นเรื่องราว
4. คิดถึงเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงคำถาม
5. นึกคิดคำตอบที่เป็นความรู้จากการกระทำได้

3. การสนับสนุน การเรียนแบบดำเนินเรื่องเป็นการเรียนอย่างอิสระที่เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างผลงานอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งเด็กอาจจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ในการสร้างฉากหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ครูจำเป็นต้องเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งคาดว่าเด็กอาจมีความต้องการที่จะใช้ในการดำเนินเรื่องราวของกลุ่ม

4. การสรุปแนวคิด เพื่อให้เด็กมีองค์ความรู้ที่ชัดเจน ในตอนท้ายกิจกรรมหรือจบเรื่องครูอาจให้เด็กแต่ละกลุ่มสรุปกรอบแนวคิดของตน ซึ่งเป็นความรู้หรือมโนทัศน์ที่ต้องเรียนรู้และเด็กร่วมสรุปความรู้ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในแต่ละฉากแต่ละตอนว่าได้ความรู้อะไรใหม่ขึ้นมาบ้าง เด็กแต่ละคนอาจสรุปความรู้ใหม่ของตนที่ได้หรือร่วมสรุปกับกลุ่มใหญ่ก็ได้ หากครูพบว่ามีความจำเป็นต้องให้ความกระจ่างชัด ครูอาจอธิบายเพิ่มเติมเองหรือเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยสรุปในชั้นเรียนได้

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การสอนแบบเดินเรื่องนั้น ต้องมีการวางแผนไว้อย่างล่วงหน้า การวางแผนการสอนมีความสำคัญกับครูมากเพราะ จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการกำหนดเรื่องที่สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร และกำหนดมโนทัศน์ของเรื่องที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อนำมาสร้างแผนการสอน โดยลำดับหัวข้อเรื่องของแต่ละฉากให้มีความสัมพันธ์กัน สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือ การเตรียมคำถามสำคัญ เพื่อใช้ในการกระตุ้นให้เด็กเปลี่ยนฉาก หาคำตอบด้วยการลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และใช้ในการเชื่อมโยงการดำเนินเรื่องให้ต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ผู้สอนยังควรเตรียมการวางแผนในเรื่องกิจกรรมที่จะนำมาใช้ การจัดลักษณะชั้นเรียน การเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และการเตรียมสรุปแนวคิดของเรื่อง que เด็กได้เรียนรู้ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และนำผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็ก มาเป็นข้อมูลสำหรับประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กด้วยการประเมินผลตามสภาพจริง

2.7 จุดเด่นของการสอนแบบเดินเรื่อง

เบลล์ (1996 : 16) ได้เสนอจุดเด่นของการสอนแบบเดินเรื่อง

1. เป็นวิธีการที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในตอนต้นบทเรียนผู้สอนใช้ความรู้ความคิดและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาเป็นตัวกำหนดจุดเริ่มต้นของหัวเรื่อง

2. เป็นวิธีการที่มีชีวิตชีวา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบทเรียนอย่างกระตือรือร้น บทเรียนที่เกิดขึ้นให้โอกาสผู้เรียนใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัว และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เขาค้นพบ

3. เป็นวิธีการที่สร้างแรงจูงใจได้มาก ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเส้นทางของเรื่องด้วยการสร้างฉาก (สถานที่) และบุคคลที่อาศัยอยู่ในที่นั้น

4. เป็นวิธีการที่ช่วยจัดโครงสร้างให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยให้ความเชื่อมั่นต่อผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ผู้เรียนจะรู้สึกผูกพันกับเรื่องที่เขาสร้าง ส่วนผู้สอนจะอาศัยโครงเรื่องที่ผู้เรียนคิดขึ้นมา นำมาจัดโครงสร้างกิจกรรม

5. เป็นวิธีการที่ส่งเสริมความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนวางแผนสร้างเรื่อง ผู้เรียนนำแผนมาจินตนาการ ลงมือปฏิบัติทำให้เกิดชีวิตโดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือและทำงานร่วมกับผู้เรียนเป็นการพึ่งพากันเพื่อช่วยกันทำให้เรื่องดำเนินไปข้างหน้า

6. เป็นวิธีการที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ แม้ผู้สอนบางคนไม่ถนัดที่จะใช้เทคโนโลยี แต่เมื่อเรื่องที่ผู้เรียนสร้าง ดำเนินไปและเกิดความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยี ทั้งผู้สอนและผู้เรียนก็ต้องช่วยกันศึกษาหาความรู้

7. เป็นวิธีการที่ช่วยผู้สอนแก้ปัญหาต่างๆ ของผู้เรียนแต่ละคน เช่น ผู้เรียนที่มีปัญหาพัฒนาการทางภาษา ขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมพัฒนาภาษา ผู้สอนมีโอกาช่วยแก้ไข ผู้เรียนได้มาก และในการใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบปลายเปิดก็เป็นโอกาสให้ผู้เรียนที่เก่งใช้ความคิดระดับสูงและพัฒนาความคิดได้เต็มศักยภาพ

8. เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในแต่ละผลการเรียนรู้ผู้สอนเป็นผู้กำหนดกลุ่มทำงาน มีทั้งการทำงานเป็นคู่ กลุ่ม 3 คน กลุ่ม 5 คน เป็นต้น

9. เป็นวิธีการที่มีรูปแบบให้ฝึกทักษะต่างๆ ในสภาพการณ์ต่างๆ ผู้สอนมีหน้าที่วางแผนการฝึกที่มีความหมาย คัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสนใจ และในขณะเดียวกันก็มีการฝึกทักษะที่จำเป็นบ่อยๆ

10. เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับหลักสูตรแบบเวียน (Spiral) เช่นวิชาภาษาและสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาที่เริ่มเรียนจากเรื่องใกล้ตัวและขยายออกไปไกลตัว

11. เป็นวิธีการที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนารูปแบบมโนทัศน์ (Conceptual model) ของตนเอง เมื่อผู้สอนสั่งให้ผู้เรียนออกแบบสถานที่ สิ่งของหรือบุคคล ผู้เรียนต้องกำหนดรูปแบบมโนทัศน์ของสิ่งนั้นก่อน ซึ่งเป็นงานที่ทำหาย หลังจากนั้นจึงศึกษารายละเอียด การหารายละเอียดหลังการคิดทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้เรียนได้ตรวจสอบของจริงกับที่คิดไว้มีอะไรเหมือนกันหรือต่างกัน

12. เป็นวิธีการที่เป็นนวัตกรรมสำหรับการบูรณาการหลักสูตร ทำให้หลักสูตรบูรณาการกันอย่างมีความหมาย ผู้สอนสามารถปรับโครงสร้างการวางแผนให้ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการผู้สอนกับผู้เรียนช่วยกันสร้างเรื่องที่น่าสนใจและสนุกสนาน ทำให้บทเรียนปรากฏเป็นภาพมีชีวิตชีวาว่าตำราเรียน ผู้เรียนเฝ้าดูการเดินทางเรื่องจากผลงานที่ปรากฏบนฝาผนังห้องเรียน การมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของทำให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนการสอน

จากจุดเด่นของการสอนแบบเดินเรื่อง ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าจุดเด่นของการสอนแบบเดินเรื่อง มีลักษณะที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาเนื่องจากการเล่าเรื่องโดยตัวผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องราว และมีการที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือเนื่องจากในแต่ละตอนนักเรียนจะได้ทำงานกลุ่ม และได้ฝึกทักษะซ้ำๆ ในสภาพการณ์ต่างๆ และเป็นวิธีการบูรณาการหลักสูตร ผู้สอนกับผู้เรียนช่วยกันสร้างเรื่องที่น่าสนใจและสนุกสนานทำให้บทเรียนปรากฏเป็นภาพมีชีวิตชีวา มีการกำหนดเส้นทางการเดินเรื่องและจัดเรียงเป็นตอนๆ ด้วยการใช้คำถามหลัก เป็นตัวกำหนดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยจะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นเพื่อให้ให้นักเรียนได้แก้ไขปัญหาและเรียนรู้การสอนแบบเดินเรื่องจึงเป็นวิธีที่พัฒนาพหุปัญญา ในด้านภาษา การคิดอย่างมีเหตุผล การเคลื่อนไหวทางกาย ดนตรี ศิลปะ หรือความมีมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนความสามารถในการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.8 ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบเดินเรื่อง

อรรถัย มูลคำและสุวิทย์ มูลคำ (2544 : 29) ได้เสนอข้อควรคำนึงถึงในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ดังนี้

1. แนวการจัดการเรียนรู้

1.1 เน้นการเรียนรู้ตรงจากประสบการณ์จริง และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ค้นคว้า แสวงหาความรู้อย่างอิสระ

1.3 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตนเอง

1.4 ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกวิธีการเรียนรู้ได้หลากหลายและเหมาะสมกับตนเอง

1.5 ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

1.6 ใช้สื่อที่หลากหลายรวมทั้งนำภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.7 จัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างสมดุลในลักษณะของการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ส่งเสริมการเรียนรู้

2.1 ผู้สอนควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2.2 สถานศึกษา ผู้บริหารและผู้สอน ต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน จัดสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชนและหน่วยงานอื่น เพื่อความร่วมมือกันส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ความถนัด และความสนใจ มีนิสัยรักการอ่าน มีโอกาสแสวงหาความรู้อย่างอิสระตลอดเวลา ทุกสถานที่ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการสอนแบบเดินเรื่องที่สำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ในการกำหนดเรื่อง ควรยึดจากโครงสร้างของหลักสูตร ใช้เวลาในการสอนแต่ละเรื่องไม่นานเกินไป และสอนให้จบเรื่องก่อนที่จะเดินเรื่องใหม่ กิจกรรมที่让孩子们ต้องมีความหมายกับตัวเด็กใกล้เคียงกับชีวิตจริงเพื่อให้เด็กสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวไปสู่การดำเนินชีวิตของเด็กได้ มีการสรุปแนวคิดทุกครั้งเมื่อจบกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดมโนทัศน์ที่ชัดเจน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างจากด้วยตนเอง และควรจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ไว้เพื่อให้เด็กได้ใช้ในการสืบค้นและการทำกิจกรรม

2.9 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง

บทบาทของผู้สอน

ครูเป็นผู้วางแผนมีแนวทางการดำเนินเรื่อง เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เปลี่ยนบทบาทของการสอนหรือการบอกข้อมูลเป็นผู้วางแผนการสอน และเป็นผู้แนะแนวทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เบลล์ (วลัย พานิช. 2543 : 35 – 36 ; อ้างอิงจาก Bell. 1998 : 17 . *The Flexibility Approach.*) ได้เสนอคำถามที่สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับกำหนดบทบาทของครูผู้สอนไว้ดังนี้

1. เริ่มต้นบทเรียนจากสิ่งที่ผู้เรียนรู้จักมาก่อนหรือไม่
2. ถามคำถามสำคัญและสร้างบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดการดำเนินเรื่องหรือไม่
3. จัดกิจกรรมที่หลากหลายกว้างขวางหรือไม่
4. สนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างรูปแบบแนวคิด (Conceptual model) ของตนไว้ก่อนหรือไม่
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิสูจน์แนวคิดหรือข้อค้นพบใหม่ ๆ โดยการตั้งคำถามหรือให้มีการค้นคว้าหลักฐานหรือไม่
6. ให้ความสำคัญในคุณค่าของงานที่ผู้เรียนได้ทำหรือไม่
7. มีการจัดกลุ่มเรียนที่เน้นความร่วมมือในการเรียน และจัดกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสมกับกิจกรรมหรือไม่
8. ใช้วิธีสอนต่างๆ เพื่อช่วยเสริมประสิทธิภาพและความสำเร็จของการสอนหรือไม่
9. มีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันในหลายรูปแบบหรือไม่
10. ประเมินผลงานของผู้เรียนที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในทางสร้างสรรค์หรือไม่
11. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและรับทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่

บทบาทของผู้เรียน

ผู้เรียนต้องใช้ประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่มีพื้นฐานสำคัญในการทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ โดยผู้เรียนต้องตอบคำถามของผู้สอน ไปค้นหาคำตอบ ต้องใช้ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหา ตลอดจนทักษะการจัดการ เพื่อที่จะเติมเรื่องราวหรือประสบการณ์ให้เต็ม และต้องพร้อมที่จะพิสูจน์ข้อค้นพบ หรือพิสูจน์แนวคิดของตนเอง

อรรถัย มูลคำและคณะ (2542 : 39) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องคือ

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

1. ศึกษาหรือทำความเข้าใจถึงหลักการของการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะรูปแบบการสอนแบบเดินเรื่อง
2. ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้มีการประชุม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ตามที่ครูต้องการ สนใจและร้องขอมาให้ความรู้ตามควร
4. ส่งเสริม สนับสนุน จัดหา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ใช้ ให้เพียงพอ
5. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน และการปฏิบัติงานของผู้สอน ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และรายงานผลไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ตลอดจนประชาสัมพันธ์งานที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 44 - 45) กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนและบทบาทผู้เรียนในการสอนแบบเดินเรื่อง ดังนี้

บทบาทของผู้สอน

1. ผู้อำนวยการสร้าง ประกอบด้วยงานดังนี้
 - 1.1 ผู้กำหนดเรื่อง ผู้สอนต้องศึกษาลักษณะวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ บริบททางสังคม และประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อบูรณาการเป็นกรอบเรื่องและมโนทัศน์ที่เด็กต้องเรียน และในการเรียนจะมีกี่ฉาก แต่ละฉากหรือเรื่องแต่ละตอนจะใช้คำถามใดเป็นตัวเชื่อมสานให้สอดคล้องต่อเนื่องกันเป็นลำดับ
 - 1.2 ผู้สร้างบรรยากาศ ผู้สอนต้องกระตุ้นให้เด็กรู้สึกสบายอยากร่วมคิดร่วมทำและร่วมกันดำเนินเรื่องเพื่อการเรียนรู้ การแบ่งกลุ่ม การใช้คำถาม การให้อิสระจะช่วยให้เด็กให้สนุกกับการเรียนมากขึ้น

1.3 ผู้สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมในการสอนแบบเดินเรื่องจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์สถานที่ ผู้สอนควรจัดเตรียมให้พร้อมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข อีกทั้งผู้สอนควรสนับสนุนการคิดที่องงามของเด็กด้วย

2. ผู้กำกับ หมายถึง เป็นผู้กำกับการดำเนินเรื่องให้เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ประกอบด้วย

2.1 ผู้กำหนดฉาก ผู้สอนต้องกำหนดคำถามสำคัญ คือจุดสร้างฉากและเปลี่ยนฉากหรือเปลี่ยนเรื่องแต่ละตอนให้ชัดเจน พร้อมกระตุ้นหัวใจให้เด็กเกิดความคิดการสร้างฉากจากประสบการณ์ชีวิตจริงเท่าที่จะเป็นไปได้ และเหมาะสมกับการเรียนรู้

2.2 ผู้กระตุ้นการดำเนินเรื่อง ผู้สอนต้องใช้การสังเกตเด็กในการดำเนินกิจกรรมในการเดินเรื่องเกี่ยวกับการสร้างเรื่องตามคำถาม การแสดงออก การมีส่วนร่วม การช่วยกันคิดช่วยกันทำ ผู้สอนต้องตอบคำถาม ใช้คำถามกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง

2.3 ผู้เสริมแรง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก สัมผัสของผู้สอน การยิ้ม การพยักหน้า เป็นการเสริมแรงที่เพิ่มความถี่ของพฤติกรรม

2.4 ผู้แนะนำปรึกษา ผู้สอนต้องพร้อมต่อการให้คำแนะนำปรึกษา การให้แนวทางในการกระตุ้นความคิด การหาคำตอบตามจุดประสงค์ของการเรียน ในกรณีที่เกิดปัญหาเด็กคิดไม่ได้หรือออกนอกแนวทาง ผู้สอนต้องระมัดระวังและให้การปรึกษาเพื่อให้เด็กปรับการเดินเรื่องไปในทิศทางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์

2.5 ผู้ประเมิน การเรียนแบบเดินเรื่องต้องประเมินเป็นระยะ โดยเฉพาะทุกๆ ฉากหรือทุกๆ ตอนที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมว่าเป็นไปตามข้อเท็จจริงหรือเสริมแต่งจนเกินเลยความจริง จนหาคำตอบไม่ได้หรือไม่ สาเหตุเพราะอะไร จะแก้อย่างไร ถ้าเป็นอนุบาลต้องชี้แนะกิจกรรมให้ชัดเจน ถ้าเด็กยังไม่เข้าใจ

3. ผู้พัฒนา การจัดการเรียนการสอนแบบเดินเรื่องเป็นกิจกรรมที่เด็กเป็นผู้จัดการเองและเรียนรู้เอง สิ่งที่ผู้สอนต้องพัฒนาคือ การใช้คำถามสำคัญ การจัดลำดับฉากหรือตอนให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถสร้างการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนจริง ผู้สอนต้องเป็นนักสร้างสรรค์ที่จะคิดเรื่องราวกำหนดฉาก กำหนดคำถามที่จะทำให้เกิดเรื่องราวและการเรียนรู้ที่มีความหมาย

บทบาทผู้เรียน

การสอนแบบเดินเรื่องเป็นหน้าที่ของผู้เรียนที่ต้องคิดค้นและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกเรื่องตามแนวทางที่ผู้สอนกำหนด ซึ่งจะถูกระตุ้นด้วยคำถาม บทบาทสำคัญของผู้เรียนในการเรียนคือ

1. ตัวละคร เด็กต้องทำหน้าที่เป็นผู้แสดงในกิจกรรมตามท้องเรื่องที่ผู้สอนตั้งประเด็นปัญหาและดำเนินเรื่องให้เหมือนจริง และเป็นประสบการณ์ที่นักเรียนเคยมีพร้อมเล่นละครในแต่ละฉากแต่ละตอนตามที่ผู้สอนกำหนดเพื่อตอบคำถามสำคัญของผู้สอนด้วยการเรียนรู้จากกิจกรรมดำเนินเรื่อง

ที่ผู้เรียนกำหนด การพยายามตอบคำถามของผู้สอนคือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นมาด้วยตนเองในการทำกิจกรรม

2. ผู้ร่วมเหตุการณ์ ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมทั้งกายและจิตใจในการกระทำ คิดและลงมือปฏิบัติในการทำกิจกรรมและดำเนินเรื่องราวอย่างจริงจัง พร้อมคิดและสนับสนุนกลุ่มในการหาคำตอบจาก การดำเนินเรื่องของกลุ่ม อย่างมีความหมายคิด แก้ปัญหา และหาทางออกร่วมกับกลุ่มด้วยความเต็มใจ

3. ผู้สรุปองค์ความรู้ เมื่อจบกระบวนการเรียน ผู้เรียนต้องสามารถสรุปได้ว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมที่ดำเนินเรื่องราว ได้มโนทัศน์อะไร

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปว่า บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่

บทบาทของผู้สอน จะทำหน้าที่เป็นผู้วางแผน กำหนดเรื่อง จัดเตรียมกิจกรรมตั้งคำถามสำคัญ อำนวยความสะดวก และเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ เตรียมแหล่งการเรียนรู้ ประเมินผลจากผลงานและพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

บทบาทของผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตอบคำถามสำคัญ รู้จักวิธีการแก้ปัญหา ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทบาทของผู้บริหาร ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน จัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดินเรื่องดำเนินไปได้ด้วยดี

2.10 ประโยชน์ของการสอนแบบเดินเรื่อง

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

1. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ เพราะการทำงานกับหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนได้รับมอบหมายตามความสนใจ เป็นการฝึกฝนทักษะด้านต่างๆ ได้หลากหลาย โดยผู้เรียนไม่รู้สึกรำคาญ ในขณะที่เดียวกันก็มีการตรวจสอบความสามารถในการนำไปใช้ได้โดยการสาธิตหรือการแสดงผลงานของผู้เรียนได้

2. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะความรู้ที่อยู่ในสมองของผู้เรียนเอง เป็นสิ่งที่ดีที่สุด ซึ่งหลายเรื่องที่ผู้เรียนสร้างสรรค์งานออกจากความสนใจและประสบการณ์ของตนเอง เป็นเรื่องที่ล้ำค่ามหัสจรรย์ในห้องเรียน

3. ทำให้เกิดรูปแบบของการแก้ปัญหาที่ยากและซับซ้อนนอกเหนือจากที่มีในหลักสูตร เพราะผู้เรียนจะมีโอกาสได้สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ต่างๆ จากจินตนาการของตนเองเพิ่มมากขึ้นหลายครั้งที่ผู้เรียนสามารถกำหนดคุณลักษณะต่างๆ ให้แก่ตัวละครของเขาได้เองและเกิดคำถามที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่นการกดขี่ข่มเหง ความเห็นแก่ตัว ความสัมพันธ์ระหว่างการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน

เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ก็จะช่วยทำให้ผู้เรียนต้องปรับปรุงบุคลิกลักษณะของตัวเองที่เขาสร้างขึ้นให้ได้สิ่งที่ลงตัวที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือการเรียนรู้

4. เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถทบทวนไปมาได้จากมวลประสบการณ์เดิมของนักเรียน การทบทวนฝึกหัดบ่อยๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวรมากขึ้น ดังนั้นการที่ครูสามารถสร้างกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้มากที่สุด รวมไปถึงการสร้างเค้าโครงเรื่องที่ดีซึ่งทำให้นักเรียนสนใจในการฝึกทักษะแปลกใหม่ ย่อมเป็นการท้าทายความสามารถของผู้สอน

5. วิธีการนี้ยังต่อการนำสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวของผู้เรียนมาเป็นประเด็นในการศึกษา เช่น ในกรณีของผู้เรียนตัวเล็กๆ ที่เริ่มศึกษาเป็นครั้งแรก ประเด็นที่จะศึกษาก็นำเริ่มตั้งแต่ตัวของฉัน ครอบครัวของฉัน เป็นต้น ครั้นเมื่อเติบโตขึ้นประเด็นของการศึกษาก็จะเริ่มขยายวงตามออกไปด้วย

6. เป็นวิธีการที่มีชีวิตชีวา เนื้อหาที่ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสร้างขึ้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้สามัญสำนึก ใช้ทักษะในการสำรวจสิ่งแวดล้อม และใช้ทักษะในการอธิบายความคิดได้อย่างเต็มที่

7. จะช่วยให้ผู้สอนสามารถเชื่อมต่อดระดับความยากง่ายของความรู้ให้แก่ผู้เรียนแต่ละคนในห้องได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนเพลิดเพลินกับการสร้างสรรค์งานของเขาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆ ของเขาเอง

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้สอน

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้สอน มีดังนี้

1. จะเปลี่ยนทัศนคติของหลายคน ที่เห็นว่าเทคโนโลยีเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นและเปล่าประโยชน์สำหรับการจัดการเรียนการสอน เพราะที่แท้จริงแล้วเทคโนโลยีเปรียบเสมือนขุมทรัพย์สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการสร้างเรื่องราวและจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้ ผู้สอนเกิดความประทับใจในความสามารถของการเรียนรู้และการเลียนแบบของเด็กที่มีต่อเทคโนโลยีต่างๆ

2. เป็นการสร้างแรงจูงใจได้ในระดับสูงและสม่ำเสมอ ผู้เรียนรู้สึกมั่นใจและมีเสถียรภาพในการเรียนรู้ผ่านโครงเรื่องที่เขาคือเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างขึ้น ผู้สอนจะสนุกสนานไปกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในบรรยากาศที่เป็นมิตรและอบอุ่นด้วยเวลาที่ผ่านไปโดยไม่รู้ตัว

3. ผู้สอนไม่ต้องเหนื่อยเหมือนกับการสอนปกติที่ต้องบรรยายทั้งวันเพียงแต่ผู้สอนต้องเตรียมการสอนเพิ่มมากขึ้น ด้วยการใช้ความคิดในการออกแบบกิจกรรมจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับให้ผู้เรียนจัดทำสื่อเพื่อใช้เป็นเครื่องมือนำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ๆ และให้ความสนใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกันทั้งแก่ผู้เรียนและผู้สอน

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน มีดังนี้

1. เป็นวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งการที่จะให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงจำนวนผู้เรียนกับงานในแต่ละชิ้นเสมอ โดยคำนึงว่างานชิ้นใดมีลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนร่วมมือกันทำเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ หรือทั้งห้องทำด้วยกัน แต่ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่ของตนเต็มที่

2. เป็นวิธีการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในช่วงท้ายสุดได้ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพราะเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้เพิ่มขึ้นของทั้งสองฝ่าย จากประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันผู้เรียนเกิดความรู้สึกในการได้รับการยอมรับ ส่วนผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมในโครงเรื่องโดยอาศัยพื้นฐานจากเรื่องที่คุณเรียนคิดขึ้นมา

3. เป็นวิธีการที่ส่งเสริมการให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน นำไปพัฒนาตนเอง บรรยากาศแห่งความเป็นกันเองทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น

เบลล์และไฟฟิลด์ (ชนาธิป พรกุล. 2543 : 170 ; อ้างอิงจาก Bell & Fifiedld. 1996 : 16. *An Introduction to the Storyline Method.*) กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบเดินเรื่อง ดังนี้

1. เป็นวิธีการที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในตอนต้นบทเรียนผู้สอนใช้ความรู้ ความคิดและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาเป็นตัวกำหนดจุดเริ่มต้นของหัวเรื่อง

2. เป็นวิธีการที่มีชีวิตชีวา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบทเรียนอย่างกระตือรือร้น บทเรียนที่เกิดขึ้นให้โอกาสผู้เรียนใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัว และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้ค้นพบ

3. เป็นวิธีการที่สร้างแรงจูงใจได้มาก ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเส้นทางของเรื่อง ด้วยการสร้างฉาก และบุคคลที่อาศัยอยู่ในที่นั้น

4. เป็นวิธีการที่ช่วยจัดโครงสร้างให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยให้ความเชื่อมั่นต่อผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ผู้เรียนจะรู้สึกผูกพันกับเรื่องที่เขาสร้างขึ้น ส่วนผู้สอนจะอาศัยโครงเรื่องที่คุณเรียนคิดขึ้นมา นำมาจัดโครงสร้างกิจกรรม

5. เป็นวิธีการที่ส่งเสริมความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนวางแผนสร้างเรื่องผู้เรียนนำแผนมาจินตนาการ ลงมือปฏิบัติทำให้เกิดชีวิต โดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ และทำงานร่วมกับผู้เรียน เป็นการฟังพากันเพื่อทำให้เรื่องดำเนินไปข้างหน้า

6. เป็นวิธีการที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เมื่อเรื่องที่คุณเรียนสร้างดำเนินไปและเกิดความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยี ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องช่วยกันศึกษาหาความรู้

7. เป็นวิธีการที่ช่วยผู้สอนแก้ปัญหาต่างๆ ของผู้เรียนแต่ละคน และในการใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบปลายเปิด เป็นโอกาสให้ผู้เรียนที่เก่งใช้ความคิดระดับสูงและพัฒนาความคิดได้เต็มศักยภาพ

8. เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นผู้กำหนดกลุ่มทำงาน ซึ่งมีทั้งการทำงานเป็นคู่ กลุ่ม 3 คน กลุ่ม 5 คน เป็นต้น

9. เป็นวิธีการที่มีรูปแบบให้ฝึกทักษะต่างๆ ในสภาพการณ์ต่างๆ ผู้สอนมีหน้าที่วางแผนการฝึกที่มีความหมาย คัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสนใจ และในขณะเดียวกันก็มีการฝึกทักษะที่จำเป็นบ่อยๆ

10. เป็นวิธีการที่ง่ายต่อการนำสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาเป็นประเด็นในการศึกษา และขยายออกไปไกลตัว

11. เป็นวิธีการที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนารูปแบบแนวคิด (Conceptual model) ของตนเอง เมื่อผู้สอนให้ผู้เรียนออกแบบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้เรียนต้องกำหนดรูปแบบมโนทัศน์ของสิ่งนั้นก่อน

หลังจากนั้นจึงศึกษารายละเอียดหลังการคิด ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้เรียนได้ตรวจสอบของจริงกับที่คิดไว้ เกิดการใช้ทักษะการแก้ปัญหา

12. เป็นวิธีการที่เป็นนวัตกรรมสำหรับการบูรณาการหลักสูตร ผู้สอนสามารถปรับโครงสร้างการวางแผนให้ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการ

อรรถัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544 : 26) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสอนแบบเดินเรื่องที่กระทำได้ด้วยการเตรียมการเป็นอย่างดีบนพื้นฐานของความเข้าใจ ของผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีอย่างยิ่ง และเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะสามารถแสดงศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง ไม่รู้สึกเป็นที่สองรองใคร มีความรู้สึกเป็นหนึ่งท่ามกลางคนที่มีความรู้ความคิดเป็นของตนเองด้วยกัน ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เปลี่ยนจากการเผชิญหน้า และความขัดแย้งมาสู่ความสมานฉันท์และร่วมกันเรียนรู้ และทำให้การเรียนรู้แต่ละครั้งมีความหมายสำหรับชีวิตจริงไม่ใช่เป็นแค่บทเรียนในตำราเท่านั้น ผู้เรียนสามารถนำความแตกต่างของแต่ละคนมาประสานเข้าด้วยกัน ทำให้เป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา มีความหลากหลายและมีความประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันเป็นอย่างดี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 45 - 46) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้อย่างชัดเจนในการสอนแบบเดินเรื่อง คือ

1. เด็กได้คิดจากคำถามสำคัญของผู้สอนแต่ละตอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้เกิดการเดินเรื่องจะเป็นตัวนำให้เด็กได้คิดจินตนาการ วาดเรื่องเชื่อมโยงความรู้จากชีวิตจริง เป็นการคิดอิสระและการได้ลงมือกระทำ

2. เด็กได้มีส่วนร่วม กิจกรรมที่เด็กทำในการเรียนเป็นกลุ่ม การที่เด็กต้องสร้างเรื่องราวตามคำถามของผู้สอนเพื่อค้นหาคำตอบให้ได้นั้นจะต้องกระทำร่วมกันได้ตั้งแต่ต้น จึงต้องพยายามร่วมกับกลุ่มคิดและดำเนินกิจกรรมให้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อค้นหาคำตอบได้

3. เด็กได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม และพัฒนาทักษะการสื่อสารในการช่วยกันคิดตอบปัญหาที่เป็นข้อคำถามของผู้สอน เสนอความเห็นอภิปรายกับกลุ่มเพื่อหาคำตอบโดยอิงบริบทจริงของชีวิต

สังคม และประสบการณ์ที่เด็กได้พบมา อาจเหมือนหรือไม่เหมือนเพื่อนแต่อาจต้องเสนอแบ่งปันความคิดเห็นกับกลุ่ม

4. เด็กได้สร้างความรู้ด้วยตนเองจากการเดินเรื่องที่ออกมาจากประสบการณ์ของบริบทของชีวิตจริงที่เด็กได้ประสบมาก่อน รวมทั้งการทำงานกลุ่มเด็กได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน ทำให้เด็กเกิดการตระหนักรู้ด้วยตนเอง

5. เด็กได้เรียนจากสิ่งใกล้ตัว ที่ช่วยให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้ จากการสร้างเรื่องราวและเดินเรื่องด้วยการใช้ประสบการณ์จริงที่เด็กต้องคิด คัดวิเคราะห์ความรู้ จากเหตุการณ์ที่กำหนดเป็นเรื่องราวบ้าง

6. เด็กได้เรียนรู้ด้วยความสุข และสนุกกับการเรียนเพราะการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบเดินเรื่องสิ่งที่เด็กเรียนด้วยตนเองและรู้ด้วยตนเอง สนองตอบความภูมิใจในตนเอง

จากการศึกษาประโยชน์ของการสอนแบบเดินเรื่อง สรุปได้ว่า การสอนแบบเดินเรื่องนั้นจะนำมาซึ่งประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน กล่าวคือ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ รวมทั้งการคิดความสนุกสนานในการเรียนผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง รวมทั้งผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และค้นหาคำตอบของปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ในส่วนของผู้สอนสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนมากกว่าการสอนแบบเดิมๆ ผู้สอนสนุกสนานไปกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในบรรยากาศที่เป็นมิตรและอบอุ่นและผู้สอนจะเน้นผลสัมฤทธิ์จากการสอนอย่างชัดเจน สามารถจัดและประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง

งานวิจัยต่างประเทศ

บัทโซว์ (สมนึก ปฏิปทานนท์. 2542 : 54 ; อ้างอิงจาก Butzow. 1991. *Dissertation Abstracts International*.) ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์และวิธีการเรียนการสอนแบบปกติที่มีผลต่อแนวความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับเกรด 3 ผลการวิจัยปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์และวิธีการเรียนการสอนแบบปกติ ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่า วิธีการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เหมือนวิธีการเรียนการสอนแบบปกติ

งานวิจัยในประเทศ

ภัทรพันธ์ หรุ่นรักวิทย์ (2545 : 51) ได้ศึกษาผลของการใช้การเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ที่มีต่อพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน

ที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์มีการประหยัมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุกัญญา แท้ศิริรัตนกุล (2545 : 79) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์และกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนม่วง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ กับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์กับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เสาวนีย์ อุ่นประเสริฐสุข (2546 : 54) ได้ศึกษาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องมีการคิดเชิงเหตุผลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามแบบการคิด คือ การคิดเชิงเหตุผล แบบนิรนัยและการคิดเชิงเหตุผลแบบอุปนัย

วิมลรัตน์ มือนันต์ (2546 : 51) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบำเพ็ญเหนือ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์มีความรับผิดชอบด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พระมหาคารม เกตมี (2546 : 69) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ และกรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธิวราราม เขตสาทร กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์กับนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีในระดับสูงขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อักษรา พันธะโคตร (2547 : 70) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ควบคู่กับการควบคุมตนเองและการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ควบคู่กับการปรับสีนใหม่ที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศิษย์เก่าวังหลังวัฒนา อำเภอ น้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ควบคู่กับการควบคุมตนเอง และเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ควบคู่กับการปรับสีนใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ควบคู่กับการควบคุมตนเองและนักเรียน

ที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ควบคู่กับการปรับสินไหมมีพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจเรียนลดลงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการสอนแบบเดินเรื่องเป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ เป็นการฝึกทักษะในด้านต่างๆ ฝึกทักษะความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเด็กสามารถนำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตจริงของตน ครูผู้สอนสามารถที่จะเลือกวิธีการสอนแบบเดินเรื่องไปใช้ในการส่งเสริมการคิด และความเชื่อมั่นในตนเองได้วิธีหนึ่ง แต่ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องศึกษาและทำความเข้าใจการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องให้เข้าใจอย่างกระจ่างแจ้งเสียก่อน จึงจะประสบผลสำเร็จด้วยดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัยชาย – หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 64 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย – หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี เลือกมาโดยวิธีการเจาะจง จำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการจับสลากห้องเรียนมา 1 ห้อง จากจำนวน 2 ห้องเรียน
2. ทำการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. เลือกกลุ่มตัวอย่าง จากเด็กที่มีคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่น 15 อันดับสุดท้าย นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง
2. แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง
 - 2.2 ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม
 - 2.3 ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเดินเรื่อง
2. ศึกษาจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของเนื้อหาและแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

จากหนังสือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี)

3. กำหนดเรื่องจากเนื้อหาและแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หัวเรื่องคือ แนวทางสร้างสรรค์เด็กไทย จำนวน 8 เรื่อง

4. สร้างแผนการจัดกิจกรรม โดยกำหนดเส้นทางเดินเรื่องจากหัวเรื่องที่เลือกไว้ ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมผู้วิจัยจะใช้องค์ประกอบของการสอนแบบเดินเรื่อง ในการสร้างแผนการจัดกิจกรรม คือ คำถามสำหรับเดินเรื่อง การสร้างฉาก การกำหนดตัวละคร การดำเนินชีวิต เหตุการณ์สำคัญ และการสรุปแนวคิด โดยลำดับขั้นกิจกรรมดังนี้

4.1 ขั้นนำ นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการสนทนา คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เพลง หรือสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้คำถามเปิดเรื่องเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ กระตือรือร้นและพร้อมที่จะเข้าสู่หัวเรื่องที่จะเรียน

4.2 ขั้นสอน เป็นการดำเนินกิจกรรม โดยใช้องค์ประกอบของการสอนแบบเดินเรื่อง ดำเนินเรื่องไปตามขั้นตอนที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย โดยมีคำถามสำคัญเป็นตัวเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง ครูจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอน โดยเด็กร่วมกันสร้างฉาก สร้างตัวละคร กำหนดวิถีชีวิตของตัวละคร และร่วมกันแก้ปัญหา เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสรุปแนวคิดในขณะที่เด็กลงมือปฏิบัติ ครูสังเกตพฤติกรรม โดยสังเกตการกล้าแสดงออก การเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด ตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ครูให้กำลังใจ คำชมเชยเมื่อเด็กทำได้ดี

4.3 ขั้นสรุป ในตอนจบของเรื่องครูใช้คำถามเปิดฉากเป็นการสรุปบทเรียน โดยเด็กนำเสนอผลงานและสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการดำเนินเรื่อง โดยร่วมสรุปกับกลุ่มใหญ่ ครูอธิบายเพิ่มเติมเมื่อมีข้อมูลที่ต้องให้ความชัดเจนกับเด็ก พร้อมทั้งให้แรงเสริมกับเด็กทุกคนที่ร่วมกิจกรรม

5. นำแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะดังมีรายนามต่อไปนี้

1. ดร.ดาร์รัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ศึกษาพิเศษเขตเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตการศึกษาราชบุรี เขต 1

2. ดร.กาญจนา ท่อแก้ว อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

3. อาจารย์วันเพ็ญ สิทธิกุล ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี

5.1 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในข้อ 5 โดยปรับปรุงแก้ไขในด้านการเขียนแผนการสอนต้องให้สอดคล้องกับกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง และให้เพิ่มรายละเอียดในขั้นกิจกรรมการสอน

5.2 นำแผนการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองอุทัยธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เสร็จสมบูรณ์

2. แบบสังเกต พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง

การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านการสังเกตพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรม จากวารสารการศึกษาปฐมวัย เรื่อง “เด็กไม่กล้าแสดงออก” (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 6 (2) 2545 : 50) ทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน (1975)

2.2 ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมของ เมทินี ด่านยังอยู่ (2544) วีรพงศ์ บุญประจักษ์ (2545) และสมจินตนา คุปตสุนทร (2547) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง และได้ทำการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัยชั้นปฐมวัยปีที่ 3 อายุระหว่าง 5 - 6 ปี เป็นเวลา 1 สัปดาห์ แล้วนำมาสร้างเกณฑ์ประเมิน ให้ครอบคลุมพฤติกรรมที่แสดงความเชื่อมั่นในตนเอง ได้แก่ ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และด้านความภาคภูมิใจในตนเอง จำนวน 12 ข้อ โดยสร้างแบบประเมินค่ากำหนดตัวเลข 3 ระดับ (Numerical Rating Scales)

2.3 นำแบบพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ไปทดลองใช้เบื้องต้นกับเด็กชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยทำการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมจากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง เพื่อศึกษาความชัดเจนของพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเอง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเกณฑ์การประเมินในทุกด้านให้รัดกุมสามารถวัดและประเมินผลได้

2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสม เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสังเกต จำนวน 3 ท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. อาจารย์ไพบูลย์ อุปันโน อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. อาจารย์กิตติศักดิ์ นีวรรัตน์ รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
3. อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง อาจารย์ฝ่ายวัดผลการศึกษาแห่งโรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

2.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ข้อ 2.4 มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยให้ปรับปรุงรายการพฤติกรรม ปรับเกณฑ์การให้คะแนน และตรวจสอบขั้นตอนการสังเกตให้ชัดเจน

2.6 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบสังเกต

การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครั้งนี้ ดำเนินการโดยนำเอาแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านลงคะแนนประเมินว่าข้อความที่แสดงพฤติกรรมที่สังเกตนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกตหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนเป็น +1, 0 และ -1 (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2548 : 69)

เมื่อ +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น

เมื่อ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

เมื่อ -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งต้องมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ 2548 : 1) ซึ่งพบว่าแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองมีค่า IOC อยู่ระหว่างตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 จำนวน 12 ข้อ และมาหาค่า TOC ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์โดยรวมคำนวณ TOC ได้ค่าเท่ากับ 0.91 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่มีค่าสูง สามารถนำมาเก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.7 การหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต

หลังจากตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองไปทดลองใช้กับเด็กชั้นปฐมวัยที่ 3 จำนวน 15 คน ที่โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือ ผู้วิจัย 1 คน และผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน ซึ่งมีหลักในการเลือกผู้ช่วยผู้วิจัย คือ เป็นครูที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิตทางการศึกษาปฐมวัย และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ร่วมกันสังเกตพฤติกรรมแล้วนำคะแนนมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต (RAI : Rater Agreement Indexes) (Burry – Stock. 1996 : 256) ของผู้สังเกตจำนวน 2 คน และในการทดลองใช้

ครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI เท่ากับ 0.82 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าสูงเพียงพอสามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

3. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว จากที่บอร์กและเกล (Bamett and Johnson. 1996 : 31 ; อ้างอิงจาก วีรพงศ์ บุญประจักษ์ : 34) ได้กล่าวว่า รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว จะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายใน ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลอง เก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทดลองเพื่อความสะดวก และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง
T0	X , T1, X , T2 , X , T3.....X , T8

เมื่อ	T0	คือ	การสังเกตก่อนการทดลอง
	X	คือ	การดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง
	T1 , T2.....T8	คือ	การสังเกตขณะทำการทดลองหลาย ๆ ครั้ง

2. วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองในครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กในห้องเรียนที่เลือกมา เป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. วัดความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลอง โดยใช้การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองที่สร้างขึ้นเพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกจากเด็กที่มีคะแนนความเชื่อมั่น 15 อันดับสุดท้าย
3. ผู้สังเกตเก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองทุกด้าน (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองจากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ในช่วงเวลา 09.30 ถึง

10.00 น. ซึ่งเป็นวันจันทร์ อังคาร พุธ วันละ 30 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง บันทึกการสังเกตโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมผู้สังเกตจำนวน 2 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคะแนนพื้นฐาน (Baseline Data) ของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละด้าน

4. ดำเนินการทดลองกับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ระหว่างวันที่ 2 มิถุนายน 2551 ถึงวันที่ 23 กรกฎาคม 2551 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันละ 30 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.30 – 10.00 น.

ตาราง 2 กำหนดการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องในการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน	เนื้อหา
1	จันทร์ อังคาร พุธ	ปลอดภัยไว้ก่อน - ความปลอดภัยในการโดยสารยานพาหนะ - การปฏิบัติตามสัญญาณไฟจราจร - ความปลอดภัยบนท้องถนน
2	จันทร์ อังคาร พุธ	แรกประทับใจ - ชื่อนั้นสำคัญไฉน - สัญลักษณ์ของตนเอง - รูปร่างลักษณะ หน้าตา
3	จันทร์ อังคาร พุธ	การรักษาความสะอาด - การแปรงฟัน - การอาบน้ำ - การเลือกสวมเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับอากาศ
4	จันทร์ อังคาร พุธ	เด็กดีมีวินัย - กฎ กติกา - อุปกรณ์เครื่องใช้ - ภาษสุภาพ

ตาราง 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	เนื้อหา
5	จันทร์ อังคาร พุธ	หนูน้อยนักสัมผัส - การมองเห็น - การได้ยิน - การดมกลิ่น
6	จันทร์ อังคาร พุธ	ครอบครัวแสนรัก - ลักษณะของบ้าน - สมาชิกในครอบครัว - หน้าที่ของบุคคลในครอบครัว
7	จันทร์ อังคาร พุธ	อาหาร - อาหารที่มีประโยชน์ - อาหารที่ไม่ควรรับประทาน - การเลือกรับประทานอาหาร
8	จันทร์ อังคาร พุธ	ขยับกายสบายชีวา - ชนิดของการออกกำลังกาย - วิธีการออกกำลังกาย - ประโยชน์ของการออกกำลังกาย

5. ระหว่างทำการทดลอง 8 สัปดาห์ ทำการวัดความเชื่อมั่นในตนเองขณะทำการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองชุดเดิม

6. นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

3. การประเมินพฤติกรรม

ทำการประเมินผลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ในขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนกิจกรรมคนละ 2 นาที โดยสลับหมุนเวียนกันไปจนครบทุกคน ซึ่งในแต่ละครั้งที่จัดกิจกรรมผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน รวมผู้สังเกต 2 คน ทำการสังเกตและบันทึกแบบสังเกต

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองในชั้นดำเนินการกิจกรรม ช่วงเวลา 09.30 – 10.00 น. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

ตาราง 3 แสดงวันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและสังเกต

การจัดกิจกรรม	ระยะเวลาทำการทดลอง	วันที่ทำการทดลอง	เวลา
การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง	1 สัปดาห์ ก่อนการทดลอง	วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ	09.30 – 10.00 น.
การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง	8 สัปดาห์	วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ	09.30 – 10.00 น.

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ผู้สังเกตจำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย
2. เก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้านจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองจากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง เป็นเวลา 1 สัปดาห์ก่อนการทดลอง
3. ทำการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง จากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ การจัดกิจกรรมจะให้เด็กทำพร้อม ๆ กัน สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองวันละ 15 คน จะหมุนเวียนลำดับก่อนหลังจนสิ้นสุดการทดลอง
4. ในการสังเกตและบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย รวมผู้สังเกตจำนวน 2 คน ทำการสังเกตเด็กเป็นกลุ่มพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกันคนละ 2 นาที การทดลองเริ่มตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน ถึง 23 กรกฎาคม พ.ศ.2551
5. เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ขณะจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง เป็นเวลา 8 สัปดาห์

6. การฝึกผู้ช่วยผู้วิจัย

ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสังเกต ดังนี้

6.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต

6.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองได้ตรงกัน

6.3 ฝึกการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองกับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

6.4 ฝึกการสังเกตจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน รวมผู้สังเกต 2 คน สังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองจากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องกับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน และหาหลักฐานความเชื่อมั่นในตนเองของผู้สังเกตโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry – Stock. 1996 : 256)

7. การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าในช่วงเวลาที่ทำการสังเกตเกิดพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองและช่องระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองตรงกับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองข้อใดให้ทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องนั้น

8. เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์ นำคะแนนของผู้สังเกตทั้ง 2 คน มาหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และระหว่างการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – Measures ANOVA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายด้านในแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ LSD แบบวัดซ้ำโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญโญนนิตพงษ์. 2545 : 95) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกตคนที่ 2 สังกัดกับเด็กปฐมวัยปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry – Stock. 1996 : 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum \sum_{K=1}^K \sum_{N=1}^N |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ	R_{1kn} , R_{2kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1 และคนที่ 2 ตามลำดับ
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน	จำนวนพัฒนาการ
	I	แทน	จำนวนช่วงคะแนน (0, 1, 2)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ทำการวิเคราะห์

2.1 หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

2.2 หาค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร

2.3 เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและระหว่างการทดลองโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Wary Repeated – Measures ANOVA)

2.4 คำนวณขนาดส่งผลโดยใช้ Partial η^2 คำนวณ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยมีตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวม

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมแต่ละช่วงสัปดาห์

1.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรม

1.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง แยกรายด้าน

2.1 การวิเคราะห์คะแนนด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

2.2 การวิเคราะห์คะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

2.3 การวิเคราะห์คะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวม

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมแต่ละช่วงสัปดาห์

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองโดยรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการสังเกตก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง 8 สัปดาห์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย และค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงผลในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัยโดยรวม

สัปดาห์ที่	M	S	SEM	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนการทดลอง	.34	.10	.03	.29	.40
1	.63	.11	.03	.58	.70
2	.63	.16	.04	.54	.72
3	.86	.07	.02	.82	.90
4	1.14	.06	.02	1.11	1.18
5	1.39	.08	.02	1.34	1.43
6	1.69	.14	.04	1.62	1.77
7	1.90	.12	.03	1.83	2.00
8	2.00	.00	.00	2.00	2.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .34 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่นในตนเอง 95% มีค่าอยู่ระหว่าง .29 - .40 ในช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 - 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ .63 ถึง 2.00 และในช่วงความเชื่อมั่นในตนเอง 95% ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง .58 - .70 ในสัปดาห์ที่ 8 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.00 - 2.00

1.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองโดยรวมก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงของสัปดาห์มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ และใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลองดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัยโดยรวม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	43.71	8	5.47	788.57*	.00	.98
ความคลาดเคลื่อน	.78	112	.01			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่าความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 - 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F=788.57$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ระดับ 98% (Partial $\eta^2 = .98$)

1.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวม

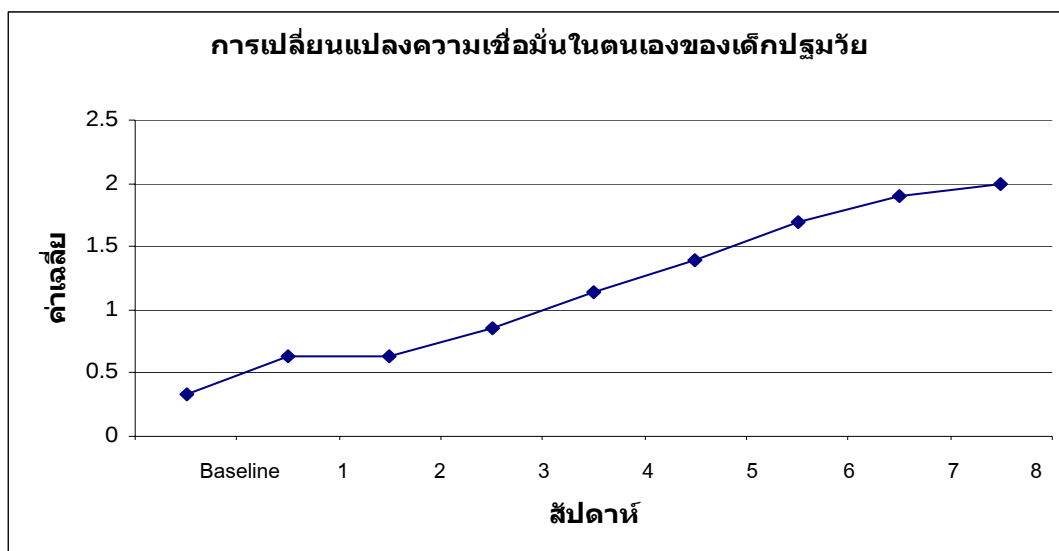
การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องในแต่ละช่วงสัปดาห์มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้การเปรียบเทียบรายคู่แบบวัดซ้ำ ดังแสดงผลในตาราง 6

ตาราง 6 การเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัยโดยรวม

สัปดาห์ที่(I)	สัปดาห์ที่(J)	ความคลาดเคลื่อน		Sig.
		ผลต่างเฉลี่ย (I-J)	มาตรฐาน	
ก่อนทดลอง	1	-.30*	.01	.00
1	2	.01	.03	.86
2	3	-.23*	.04	.00
3	4	-.29*	.02	.00
4	5	-.24*	.02	.00
5	6	-.31*	.02	.00
6	7	-.20*	.03	.00
7	8	-.10*	.03	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 3, 4, 5, 6, 7, และ 8 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงสัปดาห์ที่ 2 และเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์ จึงนำเสนอเป็นเส้นภาพดังแสดงในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นในตนเอง แยกรายด้าน

2.1 การวิเคราะห์คะแนนด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

2.1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการกล้าแสดงออก

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องแต่ละสัปดาห์ รวม 8 ครั้ง มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย และค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงผลในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการกล้าแสดงออก

สัปดาห์ที่	M	S	SEM	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนการทดลอง	.23	.26	.07	.09	.38
1	.48	.25	.07	.34	.61
2	.45	.28	.07	.29	.61
3	.73	.13	.03	.66	.81
4	.97	.16	.04	.88	1.06
5	1.23	.12	.03	1.16	1.29
6	1.74	.23	.06	1.62	1.87
7	1.81	.22	.06	1.69	1.94
8	2.00	.00	.00	2.00	2.00

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 7 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการกล้าแสดงออกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .23 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่นในตนเอง 95% มีค่าอยู่ระหว่าง .09 - .38 ในช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 - 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ .48 ถึง 2.00 และในช่วงความเชื่อมั่นในตนเอง 95% ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง .34 - .61 ในสัปดาห์ที่ 8 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.00 - 2.00

2.1.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการกล้าแสดงออก

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนด้านการกล้าแสดงออกก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมตลอดช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ดังแสดงผลในตาราง 8

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนด้านการกล้าแสดงออก

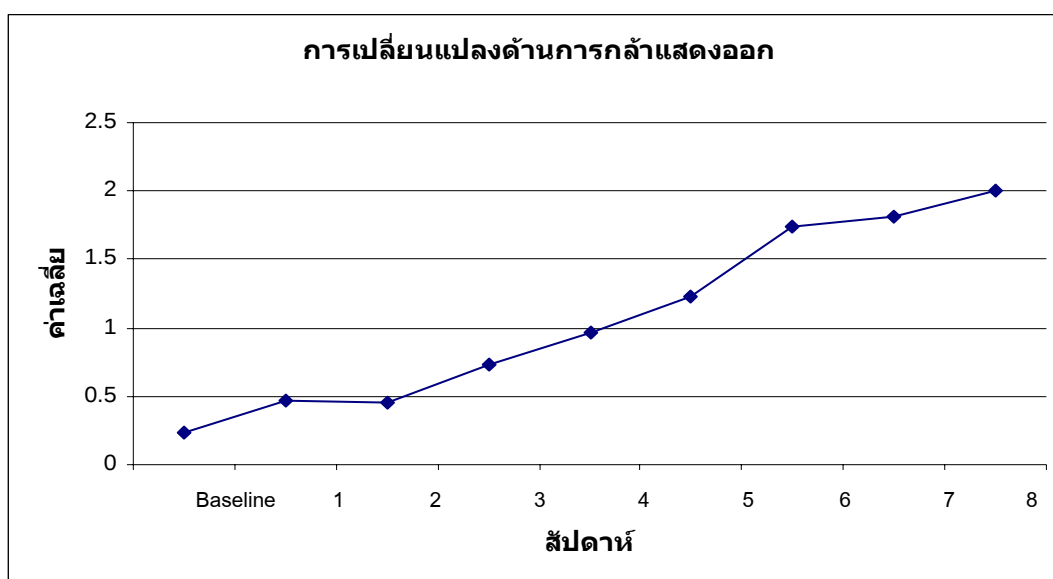
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	51.90	8	6.49	288.74*	.00	.95
ความคลาดเคลื่อน	2.52	112	.02			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า ด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 - 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 288.74$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยระดับ 95% (Partial $\eta^2 = .95$)

2.1.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนด้านการกล้าแสดงออก

การวิเคราะห์ตอนนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านการกล้าแสดงออกในแต่ละช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยในแต่ละช่วงสัปดาห์ของการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงผลในตาราง 9 และเพื่อให้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จึงนำคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมและตลอดช่วงเวลาการจัดกิจกรรมมาเขียนเป็นเส้นภาพ ดังแสดงผลในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการกล้าแสดงออก

ตาราง 9 การเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยด้านการกล้าแสดงออก

สัปดาห์ที่(I)	สัปดาห์ที่(J)	ผลต่างเฉลี่ย (I-J)	ความคลาดเคลื่อน	
			มาตรฐาน	Sig.
ก่อนทดลอง	1	-.24*	.01	.00
1	2	.03	.05	.63
2	3	-.29*	.06	.00
3	4	-.23*	.03	.00
4	5	-.26*	.04	.00
5	6	-.51*	.04	.00
6	7	-.08	.05	.13
7	8	-.18*	.06	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการกล้าแสดงออกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.5$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 3, 4, 5, 6 และ 8 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงสัปดาห์ที่ 2 และ 7

2.2 การวิเคราะห์คะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

2.2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องแต่ละสัปดาห์ รวม 8 ครั้ง มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย และค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงผล ในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

สัปดาห์ที่	M	S	SEM	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนการทดลอง	.34	.11	.03	.28	.40
1	.68	.16	.04	.59	.76
2	.63	.20	.05	.52	.75
3	.97	.08	.02	.93	1.01
4	1.01	.03	.01	1.00	1.03
5	1.43	.16	.04	1.34	1.52
6	1.62	.16	.04	1.54	1.71
7	1.93	.11	.03	1.87	2.00
8	2.00	.00	.00	2.00	2.00

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 10 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องในสัปดาห์ก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .34 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่นในตนเอง 95% มีค่าอยู่ระหว่าง .28 - .40 ในช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ .68 ถึง 2.00 และในช่วงความเชื่อมั่นในตนเอง 95% ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง .59 - .76 และในสัปดาห์ที่ 8 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.00 – 2.00

2.2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมตลอดช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	41.46	1	41.46	2337.14*	.00	.99
ความคลาดเคลื่อน	.25	14	.02			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 11 พบว่า ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 2337.14$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ระดับ 99% ($\text{Partial } \eta^2 = .99$)

2.2.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

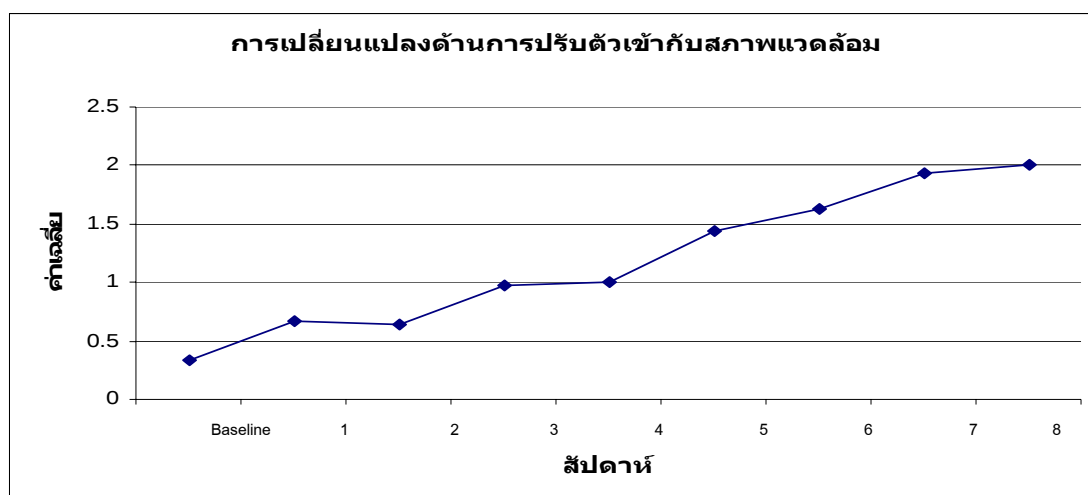
การวิเคราะห์ตอนนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในแต่ละช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยในแต่ละช่วงสัปดาห์ของการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงผลในตาราง 12

ตาราง 12 การเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

สัปดาห์ที่(I)	สัปดาห์ที่(J)	ผลต่างเฉลี่ย (I-J)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	Sig.
ก่อนทดลอง	1	-.34*	.03	.00
1	2	.04	.07	.59
2	3	-.33*	.07	.00
3	4	-.04	.03	.14
4	5	-.43*	.04	.00
5	6	-.19*	.04	.00
6	7	-.31*	.03	.00
7	8	-.07*	.03	.04

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 12 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 3, 5, 6, 7 และ 8 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในสัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 4 และเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์จึงนำเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

2.3 การวิเคราะห์คะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัย

2.3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเองก่อนและระหว่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องแต่ละสัปดาห์ รวม 8 ครั้ง มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย และค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงผลในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

สัปดาห์ที่	M	S	SEM	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนการทดลอง	.44	.08	.02	.40	.49
1	.75	.12	.03	.69	.81
2	.80	.19	.05	.70	.91
3	.87	.14	.04	.79	.94
4	.45	.10	.02	1.40	1.50
5	1.50	.00	.00	1.50	1.50
6	1.72	.10	.03	1.66	1.77
7	1.95	.09	.02	1.90	2.00
8	2.00	.00	.00	2.00	2.00

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 13 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .44 ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่นในตนเอง 95% มีค่าอยู่ระหว่าง .40 - .49 ในช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ .75 ถึง 2.00 และในช่วงความเชื่อมั่นในตนเอง 95% ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง .69 - .81 และในสัปดาห์ที่ 8 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.00 – 2.00

2.3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเองก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมตลอดช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกับกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ดังแสดงผลในตาราง 14

ตาราง 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	37.67	1	37.67	2229.28*	.00	.99
ความคลาดเคลื่อน	.24	14	.02			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 14 พบว่า ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 2229.28$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัย ระดับ 99% (Partial $\eta^2 = .99$)

2.3.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

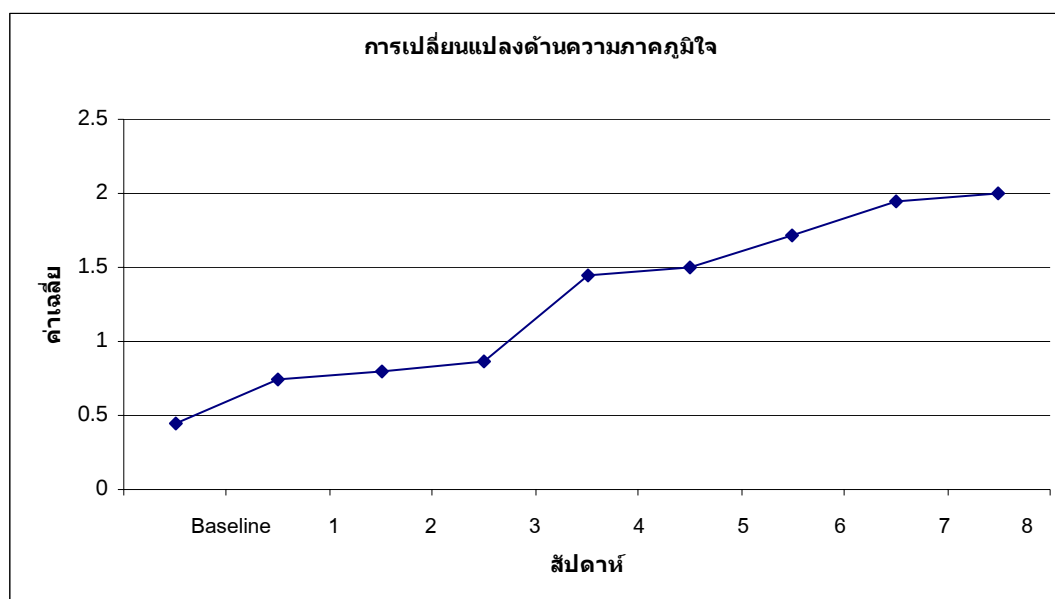
การวิเคราะห์ตอนนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านความภาคภูมิใจในตนเองในแต่ละช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยในแต่ละช่วงสัปดาห์ของการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 การเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

สัปดาห์ที่(I)	สัปดาห์ที่(J)	ผลต่างเฉลี่ย (I-J)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	Sig.
ก่อนทดลอง	1	-.31*	.02	.00
1	2	-.05	.04	.23
2	3	-.07	.06	.30
3	4	-.58*	.04	.00
4	5	-.05	.02	.05
5	6	-.22*	.03	.00
6	7	-.23*	.04	.00
7	8	-.06*	.02	.03

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 15 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องด้านความภาคภูมิใจในตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 4, 6, 7 และ 8 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงสัปดาห์ที่ 2, 3 และ 5 และเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์ จึงนำเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยคือเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวมในระยะเวลาที่แตกต่างกัน และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกรายด้านก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิงอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม กองการศึกษาเทศบาลเมืองอุทัยธานี จำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงด้วยการจับสลากห้องเรียนมา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การสอนแบบเดินเรื่อง ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

การเก็บข้อมูลโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องและแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและด้านความภาคภูมิใจในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 ข้อ ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .91

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ซึ่งทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับปฐมวัย โดยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ วัดความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลอง โดยใช้การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองทุกด้าน เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องมาประเมินระหว่างทดลองในแต่ละช่วงสัปดาห์ และนำข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 788.57$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ระดับ 98% ($\text{Partial } \eta^2 = .98$) โดยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องโดยรวมเกือบทุกช่วงสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ แสดงว่าในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 3, 4, 5, 6, 7 และ 8 มีการเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนสัปดาห์ที่ 2 มีการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

เมื่อวิเคราะห์คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องแยกรายด้าน พบว่า ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง พบว่า ด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 288.74$) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ระดับ 95% ($\text{Partial } \eta^2 = .95$) โดยมีพัฒนาการความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการกล้าแสดงออกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.5$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 3, 4, 5, 6 และ 8 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงสัปดาห์ที่ 2 และ 7

ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม พบว่า ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 2337.14$) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ระดับ 99% ($\text{Partial } \eta^2 = .99$) โดยมีพัฒนาการความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเกือบทุกช่วงสัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 3, 5, 6, 7 และ 8 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในสัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 4

ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสัปดาห์ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 2229.28$) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัย ระดับ 99% ($\text{Partial } \eta^2 = .99$) โดยมีพัฒนาการความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยด้านความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเกือบทุกช่วงสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 4, 6, 7 และ 8 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงสัปดาห์ที่ 2, 3 และ 5

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องในระยะเวลาที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับ

การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมและแยกเป็นรายด้านก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กปฐมวัยมีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมและแยกรายด้านระหว่างการทำกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยให้พัฒนาสูงขึ้น อภิปรายได้ดังนี้

1. ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยสัปดาห์ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 788.57$) และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ แสดงว่า ในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 3, 4, 5, 6, 7 และ 8 มีการเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนสัปดาห์ที่ 2 มีการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

2. เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้านในแต่ละสัปดาห์พบว่า เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองแยกรายด้านก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเองสัปดาห์ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเป็นการสอนโดยเน้นให้เด็กได้ปฏิบัติจริง ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เปิดโอกาสให้เด็กคิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับรูปแบบของกิจกรรมตลอดจนการฝึกฝนให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปอย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน เด็กมีความกระตือรือร้นอยากเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2543 : 53) ที่กล่าวว่า การที่ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยการให้อิสระแก่ผู้เรียนในการคิดและการทำกิจกรรม ช่วยให้เกิดมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมจะส่งผลให้เด็กสามารถพัฒนาการได้เต็มตามศักยภาพ

2.2 ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมสัปดาห์ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักการวางแผนการทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันในขณะปฏิบัติกิจกรรมและมีความสนุกสนานร่าเริงกับการเรียน ซึ่งทำให้คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอารี เกษมรติ (2531 : 20) ที่กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพที่มีความสำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิต การปูพื้นฐานความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็กจะช่วยให้เกิดกล้าคิด กล้าทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการปรับตัวเข้ากับ

สภาพแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะการจัดประสบการณ์ที่ดีนั้น ควรให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้ถึงวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสังคม มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

2.3 ด้านความภาคภูมิใจในตนเองสัปดาห์ก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเป็นการสอนที่เด็กได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ได้รับแรงกระตุ้นจากครู และเพื่อนคอยชี้แนะ เด็กค้นหาคำตอบจากปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน ยิ้มแย้ม หัวเราะขณะทำกิจกรรม รู้สึกดีใจและมีความสุข พอใจในการกระทำของตนเอง ภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง สอดคล้องกับมาสโลว์ (Maslow, 1954 : 80 – 97) ที่กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า ประสบความสำเร็จ ให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ ต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจะทำให้มีความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นการเปิดโอกาสให้เด็กนำเสนอเรื่องราวของตนให้ผู้อื่นได้รับทราบ ทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อเรื่องราวของตน และการให้เด็กมีโอกาสประสบความสำเร็จจากการทำกิจกรรม จึงส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองในที่สุด

เมื่อพิจารณาการพัฒนาการด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่แยกออกเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นสอดคล้องสัมพันธ์กันตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเป็นการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางตามสภาพจริง เป็นวิธีการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เน้นให้เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเอง เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างบทเรียน เด็กได้ทำกิจกรรมในหลายรูปแบบ เด็กได้พัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ได้ฝึกทักษะซ้ำ ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้บรรยากาศในการเรียนเป็นไปอย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความสุข มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย เด็กบางคนที่เคยมีลักษณะไม่กล้าแสดงออกก็มีความกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็นและตอบคำถามมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (Children Study Association, 1952 : 185 – 186) ที่ได้กล่าวว่า ความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง จะเกิดขึ้นกับเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการทำสิ่งต่าง ๆ ยิ่งประสบความสำเร็จมากเท่าใด ย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในความสามารถของตนมากเท่านั้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องจึงส่งผลทำให้เด็กปฐมวัยมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว และการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องจึงเป็นอีกทางหนึ่งที่ครูสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. เด็กมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม เนื่องจากได้มีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ ทำให้เด็กได้สนุกกับการได้คิดจินตนาการโดยไม่จำกัด เด็กจึงได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นผลให้เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ การดำเนินกิจกรรมในระยะแรก เด็กยังไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือกล้าแสดงออกมากนัก เมื่อดำเนินกิจกรรมผ่านไป 2 – 3 สัปดาห์ จะเห็นได้ว่าเด็กหลายคนกล้าพูด กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจมากขึ้น ซึ่งอาจเกิดจากเด็กได้รับการเสริมแรง

2. การยอมรับฟังความคิดเห็น การไม่จำกัดความคิดที่เด็กแสดงออก เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง นอกจากจะส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยแล้ว ยังส่งเสริมพัฒนาการในด้านอื่น ๆ ของเด็กอีกด้วย

3. การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง สามารถส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง และส่งผลโดยตรงในด้านบุคลิกภาพ ด้านการเป็นตัวของตัวเอง เนื่องจากการสอนแบบเดินเรื่อง เป็นการสอนแบบไม่บังคับ เด็กไม่เกิดความเครียด สามารถประสบความสำเร็จได้ง่าย พัฒนากลายเป็นความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อเด็กเหล่านั้นเกิดความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว เด็กจะกล้าพูด กล้าตอบ กล้าแสดงออก มีอารมณ์ขัน ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีบุคลิกภาพที่เปิดเผย มองโลกในแง่ดี มีความสุขกับการเรียนรู้

4. การดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง พฤติกรรมของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงและมีความแตกต่างกันตลอดเวลา ทำให้ครูต้องคิดแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก เช่น คำถามที่ครูเตรียมไว้ในแผนการจัดกิจกรรม อาจต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็กในขณะปฏิบัติกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูสามารถนำวิธีการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องไปใช้จัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ในช่วงกิจกรรมในวงกลมหรือกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในตารางกิจกรรมประจำวันเนื่องจากกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเป็นวิธีการที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมได้อีกทางหนึ่ง แต่การสอนแบบเดินเรื่องต้องนำเนื้อหา มาผูกเป็นเรื่องอย่างต่อเนื่องกัน และต้องมีองค์ประกอบ คือการสร้างฉาก การกำหนดตัวละคร วิถีชีวิต เหตุการณ์สำคัญ และการกำหนดคำถามสำหรับเดินเรื่องที่จะทำหน้าที่เชื่อมโยงเรื่องราว เป็นตัวนำไปสู่ กิจกรรมต่างๆ หากครูจะนำไปใช้ควรวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง ดำเนินกิจกรรม โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ให้อิสระในการคิด โดยครูเป็นผู้คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ และเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม

2. ในการถามคำถามสำหรับเดินเรื่อง ได้แก่ คำถามเปิดฉาก คำถามเปลี่ยนฉาก และคำถาม ปิดฉาก ครูอาจต้องถามซ้ำ 1 - 2 ครั้ง หรืออาจใช้คำถามอื่นเพิ่มเติมเพื่อให้เด็กเข้าใจคำถามมากขึ้น หากครูสังเกตเห็นว่าเด็กไม่เข้าใจคำถามที่ครูใช้ในการดำเนินกิจกรรม เช่น คำถาม เด็กๆ เดินทาง จากบ้านมายังโรงเรียนด้วยยานพาหนะใด ครูอาจถามให้ชัดเจนคือ เด็กๆ เดินทางจากบ้านมาโรงเรียน โดยการใช้รถอะไร

3. เวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม แต่ไม่ควรใช้เวลานาน เกิน 30 นาที เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีช่วงความสนใจสั้น

4. ในการส่งเสริมพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ครูต้องให้เด็กได้แสดงความคิดและการกระทำ อย่างอิสระ ให้เวลาและรับฟังความคิดเห็น ยอมรับการแสดงออกของเด็ก การให้การยอมรับในความ เป็นกันเองของเด็กจากครู จะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีและพอใจที่จะเข้าร่วม กิจกรรมมากขึ้น

5. ในการส่งเสริมพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมนั้นครูควรให้ความช่วยเหลือแนะนำในการทำกิจกรรมของเด็กเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ ในระดับที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น ความมีวินัยในตนเอง การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความร่วมมือ
2. ควรใช้การเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง ไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา เพื่อเป็นการสร้างรากฐานในการเรียนการสอนที่ดีต่อไป
3. ควรมีการติดตามผลการทดลองเพื่อศึกษาถึงความคงอยู่ของพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2537). *คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กวินทร์ ธรรมนุต. (2522). *การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการคิดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กที่มีความแตกต่างกันในด้านการอบรมเลี้ยงดูและการยอมรับของกลุ่มเพื่อน*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2543). *การสอนแบบจิตปัญญา : แนวการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ : สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2545, มกราคม). “เด็กไม่กล้าแสดงออก”. *วารสารการศึกษาปฐมวัย* 6 (2) : 50
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. (2530). *การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางที่ต่างกัน*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาตรี สำราญ. (2543). *เส้นทาง Story Line สู่การเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสตรี – สฤณีวงศ์.
- ชนาธิป พลกุล. (2543). *แคล์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง = CATS A Student Centered Instructional Model*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2516). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ แสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เชิดศักดิ์ โมวาสินธุ์. (2516). *การศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพแบบอนุรักษ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการ. ถ่ายเอกสาร. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ธีรภาพ วัฒนวิจารณ์. (2545), มกราคม “ความเชื่อมั่น” *นิตยสารผู้จัดการ*. 19 (220) : 127 – 128.
- นภาลักษณ์ รุ่งสุวรรณ. (2534). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองเท่ากัน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องการวัดประเมินการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- (2548). เอกสารประกอบการเรียนวิชา 301512 วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา.
ถ่ายเอกสาร.
- ประดินันท์ อุปรนัย. (2524). “การพัฒนาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรม
การสอนเด็กปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 6. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พระมหาคารม เกตมี. (2546). การเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์และกรณีตัวอย่าง
ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนวัดสุทธธีราราม เขตสาทร กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง. (2542). การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของโฮ/สโคป.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทราพันธ์ หรุ่นรักขวิทย์. (2545). ผลของการซ้ำการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ที่มีต่อพฤติกรรมการ
ประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตสถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธิณี ด่านยังอยู่. (2544). แนวโน้มอัตราการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่น ในตนเองของเด็กปฐมวัย
ที่เกิดจากประสบการณ์การเล่นสมมุติ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาเด็กปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต. (2510). “อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่ต่ำบล
นาป่า อ.เมือง จ.ชลบุรี” ในรายงานการวิจัยฉบับที่ 9 ของสนามบินระหว่างชาติ สำหรับ
การศึกษาค้นคว้าเรื่องเด็ก. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขณา สิริวัฒน์. (2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2524). การเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย พานิช. (2543). “การสอนด้วยวิธี STORY LINE” ใน ประมวลบทนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับ
ครูยุคปฏิรูปการศึกษา บรรณาธิการโดยพิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ ,ลัดดา ภูเกียรติ และสุวัฒนา
สุวรรณเขตนิคม. 23 – 44. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัยลักษณ์ พิริยะสงส์. (2542, มีนาคม). Story line Method เส้นทางสู่การเรียนรู้” สารปฏิรูป.. 2
(13) : 15 – 20).
- วรุณี เจริญรัตนโชติ. (2543). แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง
ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วิมลรัตน์ มือนันต์. (2546). ผลของการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบำเพ็ญเหนือ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีรพงศ์ บุญประจักษ์. (255).การจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคม
ของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ศรียรรณ มากชู. (2521). การศึกษาเปรียบเทียบสุขนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนตามสภาพครอบครัว
ที่แตกต่างกันในจังหวัดพิษณุโลก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2522). เด็กก่อนวัยเรียนกับการเรียนรู้และ
หลักการสำคัญบางประการ. กรุงเทพฯ :โรงเรียนเจริญผล.
- สนธยา อ่อนน้อม. (2538). ผลของการเสริมแรงในการเล่าเรื่องที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง
ของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สมจินตนา กุปตสุนทร. (2547). การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ ดิรพัฒน์. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูความเชื่อมั่นในตนเอง
และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินผลแนวใหม่เด็กปฐมวัย. ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
..... (2550). เอกสารประกอบการเรียนวิชา ECED 201 (การศึกษาปฐมวัย Early Childhood
Education). หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- แสงเดือน จุฑาริ. (2546). ผลของการจัดกิจกรรมสนทนายามเช้าเน้นวัฒนธรรมเป็นฐานที่มีต่อ
ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวนีย์ อุ่นประเสริฐสุข. (2546). การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ
สอนแบบเดินเรื่อง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- อักษรา พันธะโคตร. (2547). การเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ควบคู่กับการควบคุมตนเองและการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ควบคู่กับการปรับสัณใหม่ที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศิษย์เก่าวังหลังวัฒนา อำเภอ น้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรรถพล อนันตสกุ. (2544). “การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยรูปแบบกิจกรรม Story Line ในแนวคิดและปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการพัฒนาการศึกษา (พิมพ์ดีด) และคณะ : บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรัญ มุลคำและคณะ. (2542). CHILD CENTRED :STORY LINE :การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : มุลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- อรัญ มุลคำและคณะ. (2544). CHILD CENTRED :STORY LINE METHOD :การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เล่ม 2 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ภาพพิมพ์.
- อรพิน หงวนศิริ. (2534). “การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในทศวรรษ” ใน รายงานการวิจัยการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยม และอาชีวศึกษาของไทยในศตวรรษหน้า ที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. เอกสารการวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 126/2534 : หน้า 248 – 250. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.
- อารี เกษมรติ. (2531). ผลการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและศิลปะสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบทะนุถนอม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Bell, S. and Fifield, K. (1998). *An Introduction to the Storyline Method*. Glassgow Scotland : Jordanhill College. Copied.
- CressWell, J. (2001,22 June). *It's the Principle of the thing*. (Online). Available : <http://www.storyline.org/history6.html>.
- (1997). *Creating World , Constructing Meaning : the Scottish Storyline Method*. New York :William Vaner.
- Dugger, J.A. (1969). “A Study of Measurable Personal Factors of Leaders am and University Women , “*Dissertation Abstracts*. 30 : 1871 – A.
- Erikson , E.H. (1975). *Childhood and Society* New York : Morton
- Goor , A. (1974,December). Problem Solving Process of Creative and Non – Creative Students.” *Dissertation Abstract International*. 37 (5) : 3517 – A

Harkness, S. (1993). How the Storyline Method Came to Be. (Online).

Available : <http://www.Storyline.org/history> 1. html.

Man, R.D. (1969). "A Review of the Relationships Between Personality and Leadership and Popularity." In Leadership pp.152 – 180. Maryland : Edited by. C.A. Gibb , Penguin Book Ins.

Maslow, A.H. (1954) , *Motivation and Personality*. New York : Harper.

Mussen, Paul H. and others. (1969). *Child Development Change over time*. 8th ed.

United States of America : Harper Collins College.

Pain, J.J. (1968, May). "An Investigation of the Relationship Between Self – Confidence Personality And Related Behavior Among males." *Dissertation Science*. 29 (3) : 7608.

Shoban ,E.J. (1950). The Assessment of Parental Attitudes in Relation to child Adjustment , *Journal of Psychology*. 19 : 148.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง
- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

หลักการและเหตุผล

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็กปฐมวัย สามารถทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่สามารถจัดให้กับเด็กได้คือ การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง แผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องที่ถูกวิจัยสร้างขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดประสบการณ์ที่เอื้อต่อลักษณะเฉพาะตัวของเด็ก คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิดและตัดสินใจ จนประสบผลสำเร็จ ด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเอง ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ในทุกขั้นตอนครูกระตุ้นด้วยคำถามสำคัญเพื่อให้เด็กได้คิดหาคำตอบและแสดงเรื่องราวในการดำเนินกิจกรรมเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้มีการวางแผนร่วมกับเพื่อน ทำให้เกิดความพอใจ มีความสนุกสนานในการทำกิจกรรม ประสบผลสำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีความกระตือรือร้นอยากจะทำกิจกรรมด้วยความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการวางแผนการจัดกิจกรรม เตรียมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ถามคำถามสำหรับเดินเรื่องกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดและลงมือปฏิบัติ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สรุปลองค์ความรู้ที่ชัดเจนให้กับเด็ก ให้แรงเสริมด้วยการกล่าวคำชมเชย ในขณะที่เด็กลงมือกระทำด้วยความพยายามเพื่อกระทำการต่าง ๆ ให้สำเร็จ จนทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาไปสู่การเกิดพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง

1. การจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง จัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันละ 30 นาที
2. การปฏิบัติกิจกรรมดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 เตรียมตัวเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม
 - 2.2 ดำเนินกิจกรรมตามลำดับ คือ
 - 2.2.1 ขั้นนำ นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการสนทนา คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เพลง หรือสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้คำถามเปิดเรื่องเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ กระตือรือร้นและพร้อมที่จะเข้าสู่หัวเรื่องที่เรียน
 - 2.2.2 ขั้นสอน เป็นการดำเนินกิจกรรม โดยใช้องค์ประกอบของการสอนแบบเดินเรื่อง ดำเนินเรื่องไปตามขั้นตอนที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย โดยมีคำถามสำคัญเป็นตัวเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง

ครูจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอน โดยเด็กร่วมกันสร้างฉาก สร้างตัวละคร กำหนดวิถีชีวิตของตัวละคร และร่วมกันแก้ปัญหา เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสรุปแนวคิดในขณะที่เด็กลงมือปฏิบัติครูสังเกตพฤติกรรม โดยสังเกตการณ์กล้าแสดงออก การเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด ตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ครูให้กำลังใจ คำชมเชยเมื่อเด็กทำได้ดี

2.2.3 ขั้นสรุป ในตอนจบของเรื่องครูใช้คำถามเปิดฉากเป็นการสรุปบทเรียน โดยเด็กนำเสนอผลงานและสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการดำเนินเรื่อง โดยร่วมสรุปกับกลุ่มใหญ่ ครูอธิบายเพิ่มเติมเมื่อมีข้อมูลที่ต้องให้ความชัดเจนกับเด็ก พร้อมทั้งให้แรงเสริมกับเด็กทุกคนที่ร่วมกิจกรรม

บทบาทครู

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง ให้เข้าใจชัดเจนก่อนลงมือจัดกิจกรรม
2. จัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้พร้อม
3. เริ่มประเด็นปัญหาโดยการถามคำถามสำหรับเดินเรื่องที่กระตุ้นให้เด็กคิดและลงมือปฏิบัติ
4. ครูใช้การเสริมแรงและให้กำลังใจเด็กขณะทำกิจกรรม ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ครูให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำปรึกษา ให้การช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
6. สังเกตและเชิญชวนเด็ก ให้ร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง ให้ความสำคัญและให้ความสนใจกับเด็กทุกคน ถ้าเด็กส่วนหนึ่งไม่สนใจ ครูควรใช้วิธีที่เหมาะสม ในการชักชวนกระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม
7. สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรม ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข คือ บรรยากาศที่สนับสนุนให้เด็กได้คิดและแสดงออกอย่างอิสระ ไม่ทำให้เด็กรู้สึกหวาดกลัว
8. สรุปองค์ความรู้หรือแนวคิดที่ชัดเจนให้กับเด็ก หากเด็กไม่สามารถสรุปแนวคิดได้ตรงตามโน้ตชนที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้

บทบาทเด็ก

1. ตอบคำถามสำหรับเดินเรื่องของครู
2. คิดและลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามแนวการดำเนินเรื่อง ที่ครูกำหนดในขั้นตอนต่าง ๆ คือ การสร้างฉาก การกำหนดตัวละคร การแสดงเรื่องราว คิดแก้ปัญหาและสรุปองค์ความรู้เมื่อจบกิจกรรม

เนื้อหาการจัดกิจกรรม		แนวทางสรรค์สร้างเด็กไทย
สัปดาห์ที่ 1	ปลอดภัยไว้ก่อน	- ความปลอดภัยในการโดยสารยานพาหนะ - การปฏิบัติตามสัญญาณไฟจราจร - ความปลอดภัยบนท้องถนน
สัปดาห์ที่ 2	แกร็บประทับใจ	- ชื่อนั้นสำคัญไฉน - สัญลักษณ์ของตนเอง - รูปร่างลักษณะ หน้าตา
สัปดาห์ที่ 3	การรักษาความสะอาด	- การแปรงฟัน - การอาบน้ำ - การเลือกสวมเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับอากาศ
สัปดาห์ที่ 4	เด็กดีมีวินัย	- กฎ กติกา - อุปกรณ์เครื่องใช้ - ภาษาสุภาพ
สัปดาห์ที่ 5	หนูน้อยนักสัมผัส	- การมองเห็น - การได้ยิน - การดมกลิ่น
สัปดาห์ที่ 6	ครอบครัวแสนรัก	- ลักษณะของบ้าน - สมาชิกในครอบครัว - หน้าที่ของบุคคลในครอบครัว
สัปดาห์ที่ 7	อาหาร	- อาหารที่มีประโยชน์ - อาหารที่ไม่ควรรับประทาน - การเลือกรับประทานอาหาร
สัปดาห์ที่ 8	ขยับกายสบายชีวา	- ชนิดของการออกกำลังกาย - การออกกำลังกาย - ประโยชน์ของการออกกำลังกาย

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
- แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง	4	พฤติกรรม
2. พฤติกรรมด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	4	พฤติกรรม
3. พฤติกรรมด้านความภาคภูมิใจในตนเอง	4	พฤติกรรม

กล่าวคือ

ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การกล้าตัดสินใจกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความมั่นใจ กล้าแสดงออกสามารถพึ่งพิงตนเองได้ มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ประกอบด้วยลักษณะต่างๆดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งสังเกตได้จากการกล้าพูด กล้าแสดงท่าทาง กล้าแสดงความคิดเห็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 แสดงออกทางวาจาและท่าทาง ด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย ไม่เคอะเขิน หมายถึง การที่เด็กแสดงท่าทางและคำพูดในการทำกิจกรรม ด้วยความกระฉับกระเฉงคล่องแคล่ว

1.2 สบตาครูและบุคคลอื่นๆ ในขณะที่พูดหรือตอบคำถาม หมายถึง การที่เด็กมองหน้าสบตาบุคคลที่เด็กพูดด้วย ไม่ก้มหน้าในขณะที่พูด

1.3 พูดแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง หมายถึง การที่เด็กกล้าแสดงออกโดยการพูดด้วยความมั่นใจ เสียงดัง ฟังชัด ไม่พูดเสียงค่อยหรือไม่พูดเลย

1.4 กระตือรือร้น อยากร่วมกิจกรรม หมายถึง การที่เด็กแสดงกิริยาท่าทาง หรือแสดงพฤติกรรมเพื่อสื่อความหมายว่าพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมกับครูและเพื่อนด้วยตนเอง

2. พฤติกรรมด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการร่วมกิจกรรมกับครูและเพื่อนด้วยความเป็นมิตร รู้จักช่วยเหลือ และยอมรับในสิ่งใหม่ๆ และปฏิบัติตามกติกาในการเล่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ หมายถึง การที่เด็กมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนโดยไม่ทะเลาะหรือขัดแย้ง

2.2 การให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน หมายถึง การที่เด็กใช้คำพูดหรือท่าทางบอกหรือแนะนำเพื่อนขณะร่วมมือกันทำกิจกรรม

2.3 ปฏิบัติตามข้อตกลงของครูได้อย่างถูกต้อง หมายถึง การที่เด็กทำตามกติกาข้อตกลงที่ครูกำหนดไว้อย่างถูกต้องเคร่งครัด

2.4 บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรับทราบ หมายถึง การที่เด็กใช้คำพูด เพื่อบอกแสดงความคิดเห็น หรือต่อรอง ให้ครูและเพื่อนเข้าใจถึงความต้องการของตนเอง

3. พฤติกรรมด้านความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง การกล้าตัดสินใจ รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าด้วยตนเอง ฟังพอใจ ยอมรับการกระทำของตนเอง และตั้งใจทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ ดีใจและมีความสุขเมื่อประสบผลสำเร็จ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความสามารถในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง หมายถึง การที่เด็กสามารถกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นและสามารถทำงานได้สำเร็จ

3.2 กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง หมายถึง การที่เด็กสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นด้วยตนเองเพื่อให้ตนเองสามารถร่วมทำกิจกรรมต่อไปได้

3.3 สนุกสนานในการทำกิจกรรม ดีใจและมีความสุขเมื่อประสบผลสำเร็จ หมายถึง การที่เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุข โดยแสดงออกด้วยรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ

3.4 ยอมรับผลงานการกระทำหรือพอใจกับการกระทำของตนเองในขณะทำกิจกรรม หมายถึง การที่เด็กมีความสนใจและตั้งใจร่วมทำกิจกรรม โดยไม่นั่งเฉย เหม่อลอย หรือต้องได้รับแรงเสริม

4. แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย เป็นการบันทึกทั้งในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 3 ระดับคะแนน คือ มาก ปานกลาง น้อย

5. เวลาที่ใช้ในการสังเกต สังเกตในช่วงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ โดยทำการสังเกตและบันทึกการสังเกตในชั้นดำเนินกิจกรรมช่วงเวลา 09.30 – 10.00 น. รวมเวลา 30 นาที

6. การสุ่มเวลาในการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ตามตารางการสุ่มเวลาสังเกต พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ใช้นาฬิกาจับเวลาในการให้สัญญาณเริ่มและหมดเวลาการสังเกต

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ชื่อนักเรียน วัน เดือน ปี ที่สังเกต
2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมผู้สังเกต 2 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง
3. การสังเกตให้ผู้สังเกต 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน ทำการสังเกตพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน ใช้เวลาสังเกต 2 นาที เวลาบันทึกการสังเกต 3 นาที สลับกันและสังเกตเวียนตั้งแต่คนที่ 1 ถึง คนที่ 15

การบันทึกการสังเกต

เมื่อพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองตรงกับข้อใด ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องนั้น ถ้าเกิดพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง และช่องระดับคะแนนพฤติกรรมความเชื่อมั่นซ้ำเดิมให้ทำเครื่องหมาย / เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่พฤติกรรมซ้ำ

การให้คะแนน

1. มาก หมายถึง พฤติกรรมที่กล้าแสดงออก กล้าลงมือกระทำ หรือกล้าตัดสินใจโดยทันที ไม่รีรอ แสดงความมั่นใจและถูกต้องในการทำกิจกรรมอย่างรวดเร็วด้วยตนเองให้ 2 คะแนน
2. ปานกลาง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก กล้าลงมือกระทำ หรือกล้าตัดสินใจด้วยความลังเลคิดไตร่ตรองนาน แสดงความไม่มั่นใจในการกระทำกิจกรรม หรือได้รับการกระตุ้นจากผู้อื่นให้ 1 คะแนน
3. น้อย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก หรือตัดสินใจช้า ไม่แสดงออก ไม่กล้าทำ แสดงความไม่มั่นใจ หลบหลีก หรือหลีกเลี่ยงให้ 0 คะแนน

หมายเหตุ ถ้าพบเครื่องหมาย / ในช่องระดับคะแนนใดก็ให้คะแนนเท่ากับช่องระดับคะแนนนั้น และถ้าพบเครื่องหมาย / ข้างในข้อใด และระดับคะแนนใดให้นำจำนวนที่ซ้ำคู่กับช่องระดับคะแนนในช่องนั้น เช่น ในช่องระดับคะแนนมากให้ 2 คะแนน ซ้ำ 2 ครั้ง รวมคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน เป็นต้น

1. คำอธิบายเกี่ยวกับแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง

ข้อ	รายการพฤติกรรม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1	แสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย ไม่เคอะเขิน	พูดด้วยเสียงดังฟังชัด ทำกิจกรรมด้วยความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว	พูด เสียงที่เบา แสดงความไม่มั่นใจ หรือต้องให้ครูหรือเพื่อนช่วย	รวมกลุ่มกับเพื่อน ปฏิเสธการร่วมกิจกรรม
2	สบตาคู่สนทนาในขณะที่พูด	สบตาครูและบุคคลอื่นๆ ในขณะที่พูดหรือตอบคำถาม	ไม่ยอมสบตาคูและเพื่อนๆ ในขณะที่พูด	นั่งเฉยๆ ก้มหน้าไม่ร่วมกิจกรรม
3	กล้าทดลองทำกิจกรรมใหม่	เด็กแสดงท่าทางว่าพร้อมร่วมกิจกรรมด้วยความยินดี	ทำตามเพื่อนเลียนแบบเพื่อน	โบกมือ สายหน้าไม่ร่วมกิจกรรม
4	กระตือรือร้นอยากร่วมกิจกรรม	แสดงตัวว่าพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมทันทีด้วยตนเอง	ทำตามเพื่อน มองดูเพื่อนเมื่อเห็นว่าเพื่อนทำได้ จึงทำตาม ครูต้องให้แรงเสริม	สนใจเรื่องอื่น โดยหันไปคุยกับเพื่อน

2. คำอธิบายเกี่ยวกับแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

ข้อ	รายการพฤติกรรม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1	ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้	ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้แต่ไม่รู้จักอดทนและรอคอย	นั่งเฉยๆ ไม่สนใจกิจกรรม
2	ให้คำแนะนำ หรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน	เด็กใช้คำพูดหรือท่าทาง บอกแนะนำเพื่อน ขณะร่วมมือกันทำกิจกรรม	ร่วมกิจกรรมแต่ทำไม่เต็มความสามารถของตนเอง ต้องการแรงเสริมจากครูเพื่อนเพื่อชี้แนะ	ส่ายหน้า โบกมือ ไม่กล้าร่วมกิจกรรม
3	ปฏิบัติตามข้อตกลงของครูได้อย่างถูกต้อง	ปฏิบัติตามกฎกติกาตามความเข้าใจด้วยตนเอง	ปฏิบัติตามกฎกติกาได้เมื่อครูต้องพูดบ่อยๆ พูดซ้ำๆ ทำตามเพื่อน	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง
4	บอกความต้องการของตนให้ผู้อื่นรับทราบ	พูดและบอกเหตุผลถึงสิ่งที่ตนเองทำได้ด้วยตนเอง	พูดได้แต่เบา / ครูหรือเพื่อนต้องให้กำลังใจ	ไม่พูด ไม่บอก

3. คำอธิบายเกี่ยวกับแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

ข้อ	รายการพฤติกรรม	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1	ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ไม่ท้อถอยแม้มีอุปสรรค	ทำงานได้สำเร็จด้วยตนเอง	ไม่สามารถทำงานได้ด้วยตนเองต้องคอยให้เพื่อนชี้แนะหรือครู	ปฏิเสธการทำกิจกรรม
2	กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองโดยไม่รีรอเพื่อให้ตนเองสามารถร่วมทำกิจกรรมต่อได้	ไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ต้องคอยให้เพื่อนหรือครูบอกให้ความช่วยเหลือ	หยุดการร่วมทำกิจกรรมและหันไปสนใจเรื่องอื่น
3	สนุกสนานในการทำกิจกรรม ดีใจและมีความสุขเมื่อประสบผลสำเร็จ	ร่วมกิจกรรมด้วยความสุข ยิ้ม หัวเราะ มีความกระฉับกระเฉง	ร่วมทำกิจกรรมเมื่อได้รับแรงเสริมจากครู ได้รับการกระตุ้นจากเพื่อน	นั่งเฉยๆ ไม่ร่วมกิจกรรม
4	ยอมรับผลงานการกระทำหรือพอใจกับการกระทำของตนเอง	ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความสนใจ ตั้งใจด้วยตนเอง	ร่วมกิจกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นจากคนรอบข้าง	เหม่อลอย ไม่สนใจร่วมกิจกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....เป็นผู้สังเกตคนที่.....
 ชื่อนักเรียน.....นามสกุล.....ชั้นปฐมวัยปีที่ 3
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง	ระดับคะแนน			หมายเหตุ
	มาก 2	ปานกลาง 1	น้อย 0	
1. ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง 1.1 แสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความ มั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย ไม่เคอะเขิน 1.2 สบตาคู่สนทนาในขณะที่พูด 1.3 กล้าทดลองทำกิจกรรมใหม่ 1.4 กระตือรือร้น อยากร่วมกิจกรรม 2. ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม 2.1 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ 2.2 ให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน 2.3 ปฏิบัติตามข้อตกลงของครูได้ถูกต้อง 2.4 บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่น รับทราบ 3. ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง 3.1 ทำกิจกรรมด้วยตนเอง 3.2 กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง 3.3 สนุกสนานในการทำกิจกรรม ดีใจ และมีความสุขเมื่อประสบผลสำเร็จ 3.4 ยิ้มแย้ม สนับสนุน ยอมรับ พอใจ กับการกระทำของตนเองในขณะที่ทำกิจกรรม				

บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม.....

ลงชื่อ.....
/...../.....

ภาคผนวก ค

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง
 - 1.1 ดร.ดาร์ตัน อุทัยพยัคฆ์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
 - 1.2 ดร.กาญจนา ท่อแก้ว
อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 - 1.3 อาจารย์วันเพ็ญ สิทธิทูล
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 อาจารย์กิตติศักดิ์ นิวัฒน์
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 - 1.2 อาจารย์ไพบุลย์ อุบันโน
อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 1.3 อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง
อาจารย์ฝ่ายวัดผลการศึกษาแห่งโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ภาคผนวก ง

ตารางการแสดงความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC

หาค่า IOC แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

นำแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์ โดยกำหนดคะแนนเป็น +1 หรือ 0 หรือ -1 ได้ผลดังนี้

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน (ΣR)	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1.00
2	+1	+1	+1	3	1.00
3	+1	0	+1	2	0.67
4	+1	+1	+1	3	1.00
5	+1	+1	+1	3	1.00
6	+1	+1	+1	3	1.00
7	+1	0	+1	2	0.67
8	+1	+1	+1	3	1.00
9	+1	+1	+1	3	1.00
10	+1	+1	+1	3	1.00
11	+1	+1	+1	3	1.00
12	0	+1	+1	2	0.67

สถิติที่ใช้วิเคราะห์เครื่องมือ TOC ทั้งฉบับ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 95)

$$\begin{aligned}
 \text{TOC} &= \frac{\Sigma R}{N} \\
 &= \frac{33}{36}
 \end{aligned}$$

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง TOC = 0.91

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

นางอัญชลี จิมพลี

วัน เดือน ปี เกิด

25 สิงหาคม 2500

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

661/3 ถนนศรีอุทัย อำเภอเมือง
จังหวัดอุทัยธานี 61000

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม
อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี 61000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2518

มัธยมศึกษาปีที่ 5

จากโรงเรียนอุทัยวิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี

พ.ศ.2526

การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ.2551

การศึกษาระดับมหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ